

ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΥΛΛΟΓΕΣ
ΚΑΙ
ΔΩΡΕΕΣ

ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ

ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Δημήτριος Παντερμαλής

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Αλεξάνδρα Γουλάκη-Βουτυρά

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
Ιωάννης Κουκιάδης

ΤΑΜΙΑΣ
Ιωάννης Καραβιδόπουλος

ΜΕΛΗ
Αλίκη Τέλλογλου
Αντώνιος Τρακατέλλης
Μιχάλης Παπαδόπουλος

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ

Συνεργάτες Τελλογλείου Ιδρύματος

Χ. Ανδρεΐδου, επιμελήτρια Τ.Ι.
Α. Αποστολίδου, επιστημονική συνεργάτις

Π. Χριστοδούλου, ειδικός συνεργάτης Τ.Ι.
Φ. Ευστρατιάδου-Wisner, επιστ. συνεργάτις

Εξωτερικοί συνεργάτες

Α. Καραμάνου, ασιατολόγος
Α. Μάλαμα, ιστορικός της Τέχνης
Ο. Μπομπού, αρχαιολόγος
Α. Τσαπράνη, αρχαιολόγος
Σ. Γεντίκη, ηλεκτρολόγος-μηχανικός
Χ. Κούντουρας, σχεδιαστής
Μ. Στόικος, ηλεκτρολόγος-μηχανικός
Χ. Χριστάνας, ηλεκτρολόγος-μηχανικός

Μεταπτυχιακοί φοιτητές
της Ιστορίας της Τέχνης:

Κ. Αθανασιάδης
Λ. Αυγήτα
Σ. Γκρεκ
Ν. Δόκαλης
Η. Κατσαρίδου

Τεχνική Υποστήριξη

Λ. Ρεϋμόνδος, φροντιστής Τ.Ι.
Γ. Τσανακτσής, ηλεκτρονικός

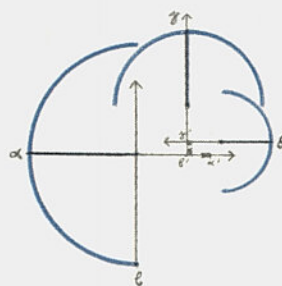
Ε. Τζελέπης, διπλ. μηχανολόγος-μηχανικός
GROUP 4, φύλαξη

Κατάλογος

Επιμέλεια έκδοσης-σελιδοποίηση: Π. Χριστοδούλου
Ηλεκτρονική επεξεργασία: Β. Αλτιντζή
Εκτύπωση: Α. Α. Αλτιντζής
Βιβλιοδεσία: Ι. Τρικαλιάρης

ISBN: 960-243-352-3

ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1999

ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ

ΙΔΡΥΤΕΣ

Νέστωρ και Αλίκη Τέλλογλου

ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Δήμος Θεσσαλονίκης
Απόστολος Κ. Φιλιππίδης
Τώνης και Ιωάννα Σπητέρη
Στέφανος και Μαρία Σαμαρά
Διαμαντής Διαμαντής
Πέτρος Μολυβιάτης
Γιώργος Σαββίδης
Φιλώτας και Σοφία Καζάζη
κύριος Θανάσης

ΔΩΡΗΤΕΣ

οικ. Όμηρου Γεωργιάδη
Ράλλης Κοψίδης
οικ. Νίκου Σαχίνη
οικ. Βασιλείου Χαλεπά
οικ. Κόντογλου-Μαρίνου
Ιωάννης Γ. Μουρέλος
Έλλη Ορφανού
Ελένη Λαζαρίδου
Μανόλης Τζομπανάκης

Julia Spitzer-Logothetis
Απόστολος Κιλεσσόπουλος
Ναυσικά Πάστρα
Ελένη Βακαλό
Δημοσθένης Στάικος
οικ. Τότσιου
Τάσιος Κυριαζόπουλος
Μανώλης Γιανναδάκης
Χρήστος Αλαβέρας

ΧΟΡΗΓΟΙ

Γεώργιος Βέργος Α.Ε. – PHILIPS.CSS
Ελληνική Τηλεόραση 3
Δημοτική Τηλεόραση Θεσσαλονίκης TV100
Ραδιοφωνικός Σταθμός Μακεδονίας

Το Τελλόγλειο, που με την Έκθεση των Συλλογών του ανοίγει τις θύρες του, είναι το Ίδρυμα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης που στεγάζει παιδεία και τέχνη. Είναι το Ίδρυμα που καλείται να αντιμετωπίσει την πρόκληση των νέων καιρών για την παιδεία, έχοντας ανοιχτή και ευέλικτη δομή, διαθέτοντας ένα λαμπρό κτίριο και στηριζόμενο σ'ένα γενναίο κληροδότημα. Σπουδαστές αλλά και κάθε ενδιαφερόμενος θα μπορούν να προσεγγίσουν την Τέχνη συστηματικά μέσα σε ιδεώδες περιβάλλον με βιβλιοθήκες, αίθουσες έρευνας, αίθουσες εκδηλώσεων και εκθέσεων που υποστηρίζονται από εντελώς σύγχρονους εργαστηριακούς και αποθηκευτικούς χώρους. Η πολιτεία συμπαραστάθηκε πλουσιοπάροχα στην ανέγερση του κτιρίου και θα συνεχίσει να στέκεται δίπλα στο καλό αυτό έργο.

Γεράσιμος Αρσένης
Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΝΑΥΣΙΚΑ ΠΑΣΤΡΑ

Συνάρτησις Ι – Αναλογικά 2
 χρωματισμένο σίδερο, 1979–82
 2,70×4,50×5 μ.
 ΤΙΤ1999.166

NAUSIKA PASTRA

Synartisis I – Analogiques 2
 Painted Iron, 1979–82
 2.70×4.50×5 m
 TIT1999.166

Ευνοϊκές συγκυρίες και η επένδυση ψυχής των πρωτεργατών του Τελλογλείου Ιδρύματος οδήγησαν μετά από μακρόχρονους αγώνες και επίμονες προσπάθειες στην ολοκλήρωση του σύγχρονου κτιρίου που στεγάζει σήμερα μια από τις πλουσιότερες συλλογές τέχνης στην Ελλάδα. Σύμφωνα με την επιθυμία των δωρητών, του Νέστορα και της Αλίκης Τέλλογλου, το Τελλόγλειο Ίδρυμα υπηρετεί την παιδεία και την τέχνη σε όλες τους τις μορφές. Ενταγμένο στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, είναι ο ζωντανός χώρος όπου επιστήμονες και ερευνητές θα μελετούν την τέχνη διαχρονικά. Σήμερα που η διεπιστημονική συνεργασία επιβάλλεται όλο και περισσότερο ως μεθοδολογική προσέγγιση, το Τελλόγλειο μπορεί να κάνει πράξη τη σύνδεση της τέχνης και των ανθρωπιστικών επιστημών με την σύγχρονη τεχνολογία και τη μετάδοση των επιτευγμάτων τους στο ευρύ κοινό. Το Ίδρυμα αυτό θα είναι πάντα το κέντρο όπου θα παρουσιάζονται αξιόλογα έργα τέχνης, θα υποστηρίζονται πρωτοποριακά προγράμματα και θα προωθούνται δημιουργικά νέες ιδέες.

Μιχάλης Παπαδόπουλος
Πρύτανης Αριστοτελείου Πανεπιστημίου

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΛΑΒΔΑΣ

Αλίκη Τέλλογλου

υδατογραφία, 0,63×0,45 μ.

TIT1999.883

APOSTOLOS LAVDAS

Alikí Teloglou

Watercolour, 0.63×0.45 m

TIT1999.883

Η τέχνη είναι φίλος μας· αυτό το πιστεύω βαθιά. Ενισχύει και βοηθάει τον άνθρωπο να ζει, τον παρηγοράει, γιατί ο άνθρωπος ορίστηκε να ζει ζωή πολύ ανασφαλή.

Με τον άντρα μου γνωριστήκαμε καλύτερα μέσα από την τέχνη. Πηγαίναμε να δούμε εκθέσεις, παραστάσεις, και μ' αυτές τις ευκαιρίες αρχίσαμε να μοιραζόμαστε ιδέες. Βγήκε στην επιφάνεια η κοινή αγάπη μας για την τέχνη και την ιστορία της και ξεκινήσαμε τις περιηγήσεις, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό: Λίβανο, Συρία... όπου υπήρχαν αρχαιότητες. Περπατήσαμε όλο τον πολιτισμό. Αυτό θέρμανε περισσότερο την αγάπη μας γύρω από την τέχνη. Δεν μπορούσαμε βέβαια να αγοράσουμε την Αφροδίτη της Μήλου, μπορούσαμε όμως να αποκτήσουμε έναν καλό πίνακα, ένα καλό γλυπτό. Μας έδιναν τόση χαρά τα έργα, σα να αποχτούσαμε έναν καινούργιο φίλο· τα μεταφέραμε παντού μαζί μας, τα κουβαλούσαμε ακόμη και στο δωμάτιό μας. Και το ένα έργο έφερε το άλλο. Δεν κάναμε συστηματική συλλογή, παρά ότι μας άρεσε και το αγαπούσαμε, το παίρναμε χωρίς να ρωτήσουμε ποια υπογραφή έχει από κάτω.

Όντας συλλέκτες από το '53, ήμασταν γνωστοί στους αντίστοιχους χώρους· είχε τύχει κάποτε λοιπόν να βρούμε σ'ένα μαγαζί στην Αθήνα σκίτσα του Αξελού και ο Νέστορας — που εκτιμούσε περισσότερο απ' όλα τα σκίτσα — ζήτησε να τον πληροφορήσουν αν παρουσιαστούν κι άλλα. Στην κουβέντα που έγινε στο κατάστημα ήταν παρών και ο Θανάσης, ένας απ' τους πλανόδιους παλιατζήδες που είναι φτωχοί άνθρωποι και όταν δεν έχουν δουλειά κάνουν θελήματα για τους καταστηματάρχες. Αυτός, πολύ συχνά όταν αγοράζαμε ένα βαρύ έργο, το έφερνε στο ξενοδοχείο μας.

Θέλω να μιλήσω για τον κύριο Θανάση και λυπάμαι που δεν μπορώ να θυμηθώ παρά μόνο το μικρό του όνομα, γιατί η παρουσία του και η προσφορά του παίζανε ρόλο στηρίγματος για εμάς τους δυό, όταν ξεκινήσαμε να συγκροτήσουμε το Ίδρυμα. Οι δυσκολίες ήταν πολλές και είχαμε αρχίσει να κουραζόμαστε. Τότε (ήταν το '66 ή το '67) κατεβήκαμε στην

Αθήνα για μερικές ημέρες. Από την συζήτηση για τον Αξελό είχαν περάσει δύο χρόνια. Φτάσαμε στην Αθήνα βράδυ. Την άλλη μέρα το πρωί, έτοιμοι να βγούμε, μας ειδοποιούν ειρωνικά από τη ρεσεψιόν ότι μας περιμένει ένας κύριος. Κατεβήκαμε λοιπόν και βλέπουμε τον Θανάση επίσκεψη, προσωπική πια, όχι για να φέρει κάτι. «Έλα», του λέει ο Νέστορας, «έλα να πιούμε καφέ, να δούμε τι θέλεις». Όπως προχώρησαν μπροστά, έπεσε το μάτι μου στο ένα του παπούτσι· είχε φύγει το τακούνι του και πατούσε με το βάρδουλο στο πάτωμα. Καθίσαμε να φάμε, να του προσφέρουμε κάτι, κάθισε κι αυτός λίγη ώρα σιωπηλός και μετά ρώτησε τον άνδρα μου:

«Θυμάσαι που είπες για τον Αξελό... για κάτι σκίτσα; Για δες τι βρήκα σ'ένα σπίτι!» Και ανοίγει μια παλιοεφημερίδα και βγάζει μια μεγάλη, ωραία θήκη με έργα του Αξελού, σκίτσα, σημειώματα, τετράδια, εκπληκτικό πράγμα.

Ο άνδρας μου του λέει: «Καλή ιστορία! Είσαι τυχερός. Αυτά μπορείς να τα πουλήσεις για σαράντα χιλιάδες δραχμές. Εγώ όμως δεν μπορώ να σου τα δώσω όλα. Μπορώ να σου δώσω είκοσι χιλιάδες για τα μισά. Θα έχεις έτσι κάποια άνεση, να μη σου πάρω εγώ για ένα κομμάτι ψωμί και τα υπόλοιπα, μέχρι να βρεις αγοραστή και γι' αυτά.» Το ποσό ήταν πολύ μεγάλο για την εποχή. Ο Θανάσης δεν το σχολίασε, σκέφτηκε, και ύστερα από λίγο λέει «Αλήθεια, κάνουνε σαράντα χιλιάδες αυτά τα πράγματα;» «Ναι» «Και είναι αλήθεια ότι έχεις σκοπό όλα τα πράγματα και όλα τα λεφτά που μάζεψες να τα δώσεις για να κάνεις ένα σχολείο για τους καθημερινούς ανθρώπους, για να μάθουνε την Τέχνη; Ορίστε λοιπόν, ο Θανάσης δωρίζει αυτά». Ο άνδρας μου νόμισε πως δεν άκουσε καλά, και με τη δυνατή φωνή του λέει «Αυτά που έφερες εδώ αξίζουν σαράντα χιλιάδες δραχμές» «Δεν τα παίρνεις κύριε Νέστορα, να κάνεις το σχολείο, να ξεστραβωθούνε οι άνθρωποι, που μεγαλώσαμε και γεράσαμε στραβοί, να δούμε μια καλύτερη μέρα...» Παρόλες μας τις επίμονες προσπάθειες ο κύριος Θανάσης δεν δέχτηκε τίποτε. Μας άφησε τη δωρεά του περήφανος και πάμπλουτος και έφυγε. Ο άνδρας μου δεν μπορούσε να βγάλει λέξη. Εγώ τον ξεπροβόδισα μέχρι την πόρτα. Μόλις γύρισα, ο Νέστορας μου είπε: «Λοιπόν, αν ο Θανάσης μπορεί να θυσιάσει τέτοιο ποσό για μια τέτοια ιδέα, μπορούμε κι εμείς να κάνουμε υπομονή». Την ίδια μέρα κιόλας επιστρέψαμε. Ο Θανάσης δεν έφερε μόνο μια δωρεά στο Τελλόγλειο που έχει αξία, τόνωσε κι εμάς και μας έδειξε έναν δρόμο. Γιατί μας έδωσε το όνειρο μιας ήσυχης ζωής όλο. Και άφησε τον εαυτό του μέσα στη φτώχεια. Κι ήταν κοντά στα εξήντα... Προσέφερε με ανιδιοτέλεια και γενναιοδωρία.

Αλίκη Τέλλογλου
Δωρήτρια

Χρειάστηκε μακρύ δρόμο για να γίνει πραγματικότητα το όνειρο της Αλίκης και του Νέστορα Τέλλογλου. Συνήθως έργα που το στήσιμό τους κρατά πολλά χρόνια τα προλαβαίνει η εξέλιξη των πραγμάτων και τα ξεπερνά. Το Τελλόγλειο όμως δεν σχεδιάστηκε για τη δεκαετία του '70 αλλά για τον 21ο αιώνα. Το κτήριό του δεν φοβάται τη σύγκριση με τις σύγχρονες αρχιτεκτονικές δημιουργίες, ενώ η πολυσύνθετη χρήση του το κάνει αναγκαίο όσο ποτέ. Οι οιωνοί είναι άριστοι. Από εδώ και πέρα χρειάζεται δουλειά και ένα νέο όνειρο.

*Καθηγητής Δημήτριος Παντερμαλής
Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου
του Τελλογλείου Ιδρύματος*

Συλλογές και Δωρεές

Στο πρώτο άνοιγμα του Τελλογλείου Ιδρύματος στην πόλη της Θεσσαλονίκης, δίπλα στον χώρο της πανεπιστημιούπολης όπου ανήκει χωροταξικά και ουσιαστικά, δεν γινόταν παρά να υπάρχουν δύο στόχοι: να παρουσιαστεί με τον πληρέστερο δυνατό τρόπο το ολοκληρωμένο πλέον κτίριο και το περιεχόμενό του.

Το κτίριο, μοντέρνο, εντυπωσιακό, λειτουργικό, λιτό και συγχρόνως πολυτελές, είναι ίσως το μοναδικό στην Ελλάδα που πληροί τις πιο αυστηρές προδιαγραφές για ασφαλή έκθεση έργων τέχνης όλων των κατηγοριών. Επιπλέον έχει σχεδιαστεί έτσι που να μπορεί να λειτουργεί όχι μόνον ως χώρος ποικίλων εκδηλώσεων, εικαστικών, μουσικών, λόγου, κινηματογράφου κτλ., αλλά και ως ερευνητικό κέντρο, που με άρτιο τεχνολογικό εξοπλισμό μπορεί να προσαρμόζεται στις πιο σύγχρονες προσεγγίσεις διαφόρων μορφών τέχνης και πολιτισμού. Πανέτοιμο σε όλα του σχεδόν τα επίπεδα, με θαυμάσιο αναψυκτήριο που προσφέρει θέα ανοιχτή ως το βάθος του Θερμαϊκού στο ύψος του Λευκού Πύργου, περιμένει

πια να υποδεχθεί το κοινό της πόλης για την οποία χτίστηκε.

Αυτό το κτίριο, χτισμένο με υψηλές προδιαγραφές, στεγάζει αξιολογότερες συλλογές που δημιουργήθηκαν μέσα από το πνεύμα του φιλανθρωπισμού, της δωρεάς, της ανιδιοτελούς προσφοράς στο σύνολο, με γνώμονα την αγάπη για τον καθημερινό άνθρωπο, την παιδεία και την γνώση. Ενταγμένο στο μεγαλύτερο πανεπιστήμιο της χώρας, το Τελλογλείο Ίδρυμα είναι ένας χώρος μοναδικός σχεδόν στον κόσμο, που αντιμετωπίζει μια τόσο δημιουργική πρόκληση: να συνδέσει την έρευνα, την εκπαίδευση, την τέχνη, τον πολιτισμό, την επιστήμη με το παιδί, τον σπουδαστή, τον εργαζόμενο, την τρίτη ηλικία· αξιοποιώντας τα πιο σύγχρονα μέσα της τεχνολογίας και περνώντας το έργο του από όλους τους διαύλους πληροφόρησης μπορεί να ανοίξει νέους κώδικες επικοινωνίας ανάμεσα στο χθες και το αύριο.

Στο κτίριο του Τελλογλείου Ιδρύματος στεγάζεται μια από τις πιο αξιόλογες συλλογές τέχνης στον τόπο μας, αυτή που δη-

Δύο όψεις της οικίας Τέλλογλου, όταν ακόμη στέγαζε την συλλογή.
(Αρχείο Τελλογλείου Ιδρύματος)

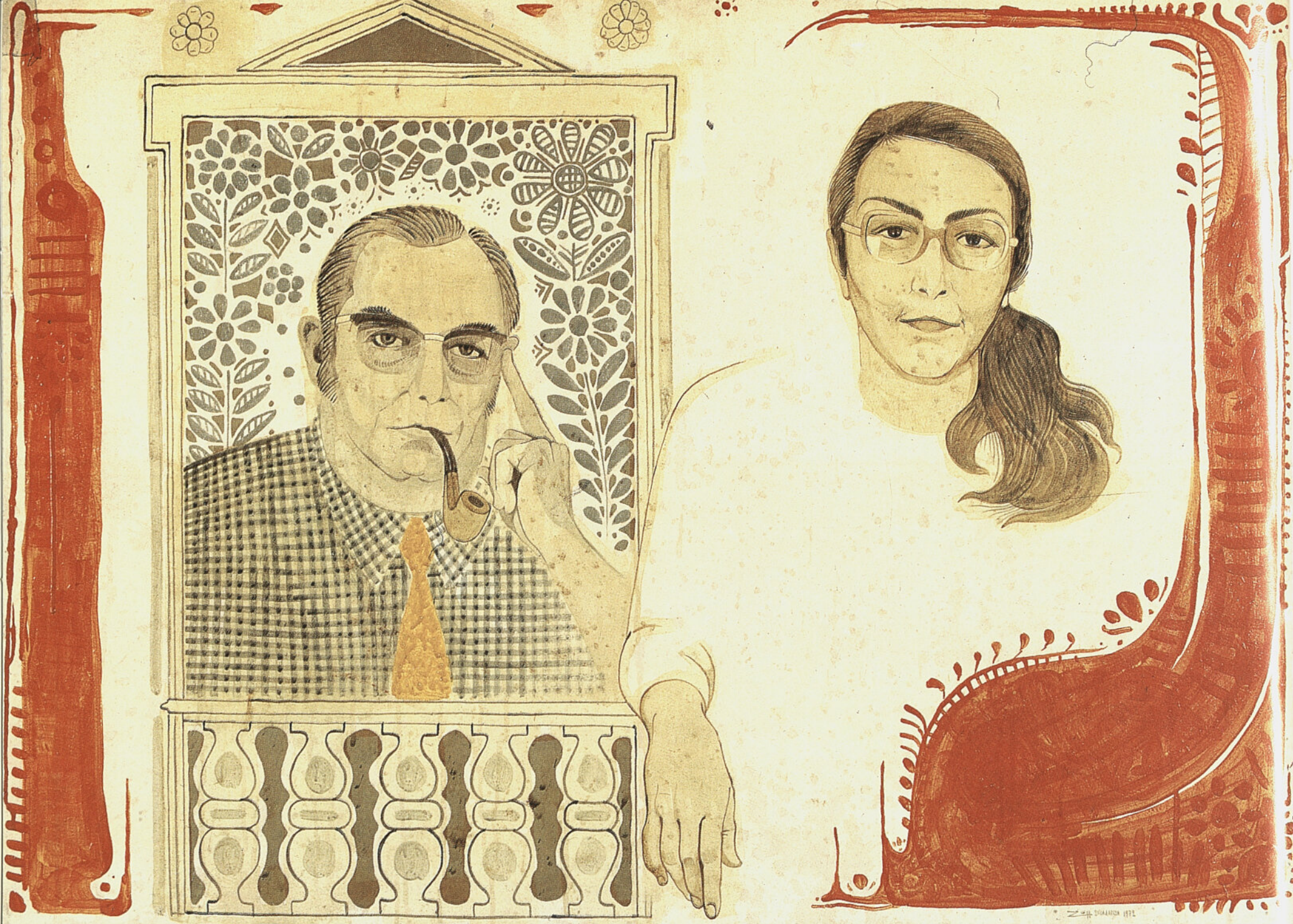
μιούργησαν ο Νέστωρ και η Αλίκη Τέλλογλου. Την συλλογή αυτή καθώς και ολόκληρη την περιουσία τους αποφάσισαν να δωρήσουν στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, επιθυμώντας έτσι να συμβάλουν στην παιδεία του τόπου.

Το μεγαλύτερο μέρος της συλλογής αγοράστηκε στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Κύριος πυρήνας της Συλλογής Τέλλογλου είναι τα έργα νεοελληνικής τέχνης, μέσα από τα οποία μπορεί να παρακολουθήσει κανείς με πολύ ικανοποιητικό τρόπο την εξέλιξη και τους γενικότερους προβληματισμούς της τέχνης στην Ελλάδα. Ιδιαιτερότητες της συλλογής οφείλονται κυρίως στην προσωπικότητα και στις αρχές των δημιουργών της. Κινητήρια δύναμη είχαν τη συλλογή και διάσωση πολιτισμικών αξιών, με τις οποίες οι συλλέκτες συνειδητά επιχειρούν να συμβάλουν στην παιδεία και καλλιέργεια του καθημερινού ανθρώπου. Παράλληλα γίνεται αντιληπτή η προτίμησή τους για έργα καλλιτεχνών με τους οποίους είχαν προσωπική επαφή και φιλία. Έτσι χαρακτηριστικό της συλλογής είναι τα απρόσμενα έργα, η ιδιότυπη, κάποτε ενστικτώδης σχέση με καλλιτέχνες Έλληνες και ξένους με αποτέλεσμα την επιλογή έργων όπου η ποιότητα, η ασυνήθιστη έκφραση, οι πολύ προσωπικές αναζητήσεις ενός καλλιτέχνη πολλές φορές εντυπωσιάζουν ή ξαφνιάζουν (βλ. ενδεικτικά έργα των Βλάσση, Κοσμάδουλου κ.ά.). Πρόκειται για έργα που δεν θα συναντήσει κανείς συχνά σε συμβατικές συστηματικές συλλογές, στις οποίες επιχειρείται η ισορροπημένη εκπροσώπηση καλλιτεχνικών τάσεων και ρευμάτων. Χαρακτηριστικό της συλλογής είναι επίσης το άπλωμα στον κόσμο της Ανατολής: περσικές μινιατούρες, κινέζικα κεραμικά και γλυπτά,

δένουν με θραύσματα ελληνιστικής κεραμικής, πιάτα του Ιονίκ, του Βαλσαμάκη και ακόμη με μια ασυνήθιστη σειρά δειγμάτων υφαντικής. Είναι φανερό η αγάπη συχνά για το μεγάλο μέγεθος, το εντυπωσιακό έργο — γροθιά στο στομάχι, όπως το αποκαλεί η Αλίκη Τέλλογλου —, αλλά παράλληλα υπάρχει και η προτίμηση για το σχέδιο, το σκίτσο, το χαρακτηριστικό, την αφαιρετική, λιτή, συμπυκνωμένη έκφραση σε κάθε μορφή τέχνης, γλυπτική, ζωγραφική, χαρακτηριστική. Μπορεί να προκύπτουν έτσι κάποια κενά σε συνέχεια, αλλά υπάρχει διαρκής πρό-

Το ζεύγος Τέλλογλου σε φωτογραφία από το αρχείο του Τελλογλείου Ιδρύματος

Ζωή Σκιαδαρέση, Τώνης και Ιωάννα Σπητέρη, ακρυλικό σε ξύλο, 0,85x1,23 μ. (ΤΙΤ1999.619)

κληση για ενδιαφέροντα διάλογο σε διάφορα επίπεδα.

Τον μεγάλο αρχικό πυρήνα της συλλογής Τέλλογλου μετά την σύσταση του Ιδρύματος το 1972 συνέχισαν να πλουτίζουν και να συμπληρώνουν συστηματικές αγορές του Α.Π.Θ. με την φροντίδα καταρχήν της Αλίκης Τέλλογλου, αλλά και σημαντικών πανεπιστημιακών δασκάλων που πέρασαν από το Διοικητικό Συμβούλιο στο μεγάλο διάστημα που χρειάστηκε να χτιστεί το κτίριο: Μανόλης Ανδρόνικος, Χρύσανθος Χρήστου, Γιώργος Μουρέλος, Νίκος Σαχίνης κ.ά.

Ωστόσο η πιο γοητευτική περίοδος για

το Τελλόγλειο Ίδρυμα είναι αυτή που ήλθε ως συνέπεια και συνέχεια της αρχικής δωρεάς Τέλλογλου στο Α.Π.Θ., παράλληλα με τον διαρκή και επίμονο αγώνα της ολοκλήρωσης του κτιρίου.

Έργο ζωής και αγάπης, όπως συχνά τονίζεται από την δωρήτρια της συλλογής, το Τελλόγλειο Ίδρυμα έχει την παράξενη ιδιότητα να επηρεάζει όσους εργάζονται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο γι' αυτό, εκπέμποντας την ενέργεια, τον δυναμισμό, τις αναπάντεχες εκπλήξεις ενός ζωντανού, διαρκώς εξελισσόμενου οργανισμού. Η όλη προσπάθεια χαρακτηρίστηκε σαν παραμύ-

θι που γίνεται πραγματικότητα και υπάρχει λόγος γι' αυτό. Το περιεχόμενο του Τελλογλείου Ιδρύματος θα περίμενε κανείς να είναι η Συλλογή Τέλλογλου, αλλά δεν είναι ακριβώς έτσι. Από νωρίς η αγάπη των συλλεκτών για το υλικό, που το αντιμετώπιζαν ως προσπάθεια διάσωσης της πολιτισμικής κληρονομιάς και οραματίζονταν να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για αισθητική παιδεία και καλλιέργεια ψυχής, έφερε κοντά τους τούς πιο διαφορετικούς υποστηρικτές και φίλους· διανοούμενους, καλλιτέχνες, ερευνητές αλλά και απλούς, άδολους, καθημερινούς ανθρώπους. Έτσι την αρχική προσφορά των Τέλλογλου ακολούθησε σειρά δωρεών που έγιναν στη συνέχεια και συνεχώς εξακολουθούν να γίνονται στο Τελλόγλειο Ίδρυμα, με αποτέλεσμα να περιέρχονται στην κατοχή του σημαντικότερα αποκτήματα από όλες τις απόψεις.

Η ιστορία της δημιουργίας της συλλογής του Τελλογλείου Ιδρύματος ετοιμάζεται και ελπίζουμε σύντομα να δημοσιευτεί. Εδώ όμως δεν μπορούμε να μην αναφέρουμε πρώτη την μεγαλύτερη και σημαντικότερη από όλες τις δωρεές, την δωρεά του Τώνη και της Ιωάννας Σπητέρη, που ξεκίνησε με το πολύτιμο αρχείο του Τώνη Σπητέρη, ακολούθησε η δωρεά της βιβλιοθήκης του, περισσότεροι από 10.000 τόμοι, ίσως η πιο σημαντική ως σύνολο βιβλιοθήκη τέχνης στην Ελλάδα, η δωρεά ολόκληρου του έργου γλυπτικής της Ιωάννας Σπητέρη και η δωρεά της συλλογής έργων τέχνης τους (ζωγραφική, γλυπτική, χαρακτηριστική). Τέλος, η συγκινητική χειρονομία της Ιωάννας Σπητέρη μετά τον θάνατο του συζύγου της, η δωρεά της τριώροφης οικίας τους στην Αθήνα ήρθε να ολοκληρώσει όλη την προηγούμενη προσφορά.

Χωρίς σειρά αξιολόγησης μπορούν να αναφερθούν ενδεικτικά δωρεές καλλιτεχνών ή των οικογενειών τους προς το Τελλόγλειο Ίδρυμα, του Όμηρου Γεωργιάδη, του Ράλλη Κοψίδη, της Δ. Κόντογλου-Μαρ-

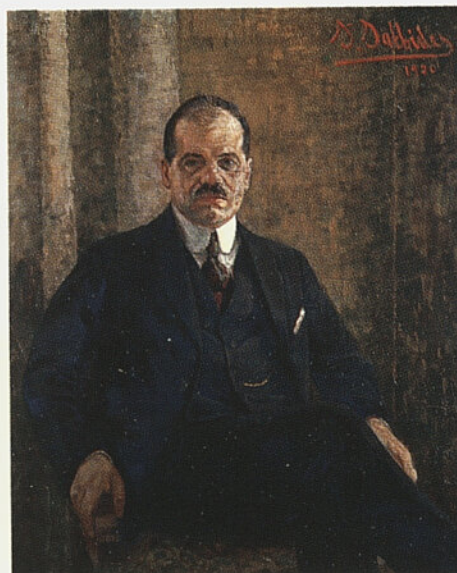

Η «Βιβλιοθήκη Ιωάννας και του Τώνη Σπητέρη» στο Τελλόγλειο Ίδρυμα.

τίνου, της οικ. Σαχίνη, της οικ. Χαλεπά, της Ελένης Βακαλό, της Julia Spitzer-Logothetis, του Απόστολου Κιλεσσόπουλου, του Τάσου Κυριαζόπουλου, του Μανόλη Γιανναδάκη, του Χρήστου Αλαβέρα, αλλά και φίλων του Ιδρύματος, του αείμνηστου Γιώργου Σαββίδη, του Δημοσθένη Στάικου, της οικ. Τότσιου και πολλών άλλων. Δωρεές έγιναν και γίνονται επίσης στην βιβλιοθήκη του Ιδρύματος, όπως μια σημαντική από την φίλη του Τελλογλείου Ιδρύματος Ε. Λαζαρίδου με αξιόλογες εκδόσεις τέχνης, από τον καθ. Κ. Καλοκύρη, κ.ά. Τελευταία μεγάλη δωρεά στο Τελλόγλειο Ίδρυμα από τον Ι. Μουρέλο αποτελεί το αρχείο και η βιβλιοθήκη του Γιώργου Μουρέλου, που δημιουργεί νέες προϋποθέσεις για την έρευνα της αισθητικής και της φιλοσοφίας στο Ίδρυμα.

Προσωπογραφία του Γ. Μουρέλου από τον **Γιώργο Μπουζιάνη**, σχέδιο με μελάνι, 0,23x0,155 μ. (ιδιωτική συλλογή).

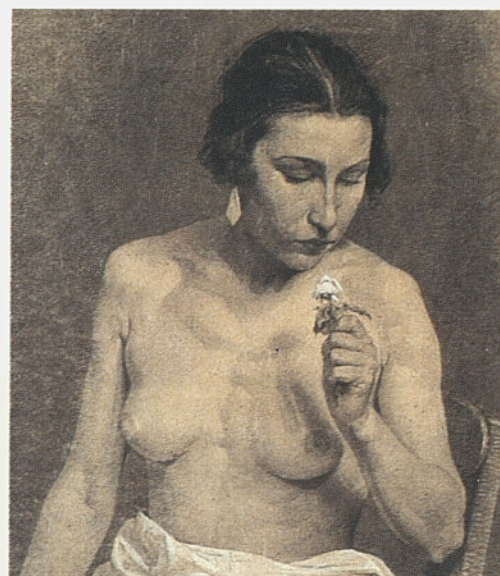

Από αριστερά προς τα δεξιά: **Ν. Καντούνης**, Αρχιερέας, λάδι σε μουσαμά, 1,02×0,76 μ. (ΤΙΤ1999.26), **Ν. Ξυδιάς**, Προσωπογραφία ανδρός, λάδι σε μουσαμά, 0,45×0,44 μ. (ΤΙΤ1999.181), **Σ. Σαββίδης**, Προσωπογραφία ανδρός, λάδι σε μουσαμά, 1920, 1,06×0,855 μ. (ΤΙΤ1999.167), **Νικόλαος Λύτρας**, Αυτοπροσωπογραφία, λάδι σε μουσαμά, 0,68×0,48 μ. (ΤΙΤ1999.171).

Στην πρώτη παρουσίαση των συλλογών και δωρεών που έγιναν κατ'αίρεση στο Τελλόγλειο Ίδρυμα θελήσαμε να εκθέσουμε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των διαφόρων κατηγοριών και ομάδων έργων που ανήκουν σε αυτό. Στο ισόγειο εκτίθενται έργα νεοελληνικής ζωγραφικής, π.χ. πίνακες του Καντούνη, δείγματα της Επτανησιακής Σχολής του 18ου αι., προσωπογραφίες και σημαντικές δημιουργίες του 19ου και των αρχών του 20ού αι., των Ιακωβίδη, Ξυδιά, Σαββίδη, Γύζη, Λύτρα, Λεμπέση, Πανταζή, Γεραλή, Καλλούδη, Ροϊλού, Βικάτου, Φλωρά-Καραβία, αντιπροσωπευτικά έργα καλλιτεχνών σημαντικών για την εξέλιξη της νεοελληνικής τέχνης, όπως των Παρθένου, Μαλέα, Κόντογλου, Γουναρόπουλου, Μπουζιάνη, Εγγονόπουλου, Σπυρόπουλου, Κοντόπουλου κ.ά. Κοντά σ' αυτούς υπάρχουν δείγματα από την συλλογή ευρωπαϊκής ζωγραφικής, με σημαντική την ομάδα των ιστορικών πολεμικών έργων του

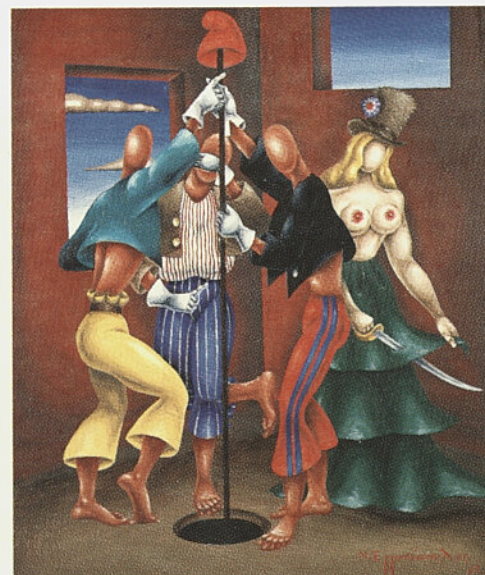
Paul-Dominique Philippoteaux (1846-1923) που καλή τύχη έφερε στον δρόμο των Τελλόγλου. Έργα των Rosa, Boucher, καθώς και νεότερων, των Soutine, Dufy, Cocteau, Marini ανήκουν στο αρκετά εκτεταμένο σύνολο έργων ευρωπαϊκής τέχνης που θα παρουσιαστούν σε άλλη ευκαιρία. Στην συλλογή Τελλόγλου υπάρχουν αρκετά έργα αταύτιστα Ελλήνων ή ευρωπαίων καλλιτεχνών, στα οποία ελπίζουμε ότι θα ρίξει φως η έρευνα στο μέλλον. Έτσι ένα θαυμάσιο γυναικείο γυμνό ή ένα γυναικείο πορτρέτο κρατούν προς το παρόν το μυστικό του δημιουργού τους. Στο ισόγειο εκτίθεται το μεγάλο απόκτημα, ουσιαστικά δωρεά του Κύπριου καλλιτέχνη, Διαμαντή Διαμαντή, *Ο Κόσμος της Κύπρου*, έργο 18 μέτρων, ξεχωριστής σημασίας για τον καλλιτέχνη και την πατρίδα του. Σε διάφορα σημεία της έκθεσης έχουν τοποθετηθεί δείγματα από την συλλογή γλυπτών του Ιδρύματος, έργα των Σκλάβου, Σπητέρη, Κουλεντιανού, Πατσό-

Από αριστερά προς τα δεξιά: Κ. Παρθένης, Προσωπογραφία γυναίκας, λάδι σε μουσαμά, 0,85×0,73 μ. (ΤΙΤ1999.169), Γ. Στέρης, Προσωπογραφία γυναίκας, λάδι σε μουσαμά, 0,64×0,51μ.(ΤΙΤ1999.172), Α. Κοντόπουλος, Κορίτσι με τριαντάφυλλο (λεπτομέρεια), 1926 (ΤΙΤ1999.173), Γ. Μαυροΐδης, Προσωπογραφία γυναίκας, λάδι σε μουσαμά, 0,475×0,336 μ. (ΤΙΤ1999.481).

γλου, Τζομπανάκη, Νικολαΐδη, Ρόκου κ.ά. Στην είσοδο του κτιρίου στήθηκε μια σύνθεση της Ναυσικάς Πάστρα που δένει με την γεωμετρία των χαράξεων του κτιρίου. Η κάτοψη του έργου προσφέρθηκε ευγενικά από την γλύπτρια και αποτελεί το λογότυπο του Ιδρύματος. Δωρεά επίσης στο Ίδρυμα ως σχέδιο και επίβλεψη είναι ένα παρεκκλήσι του Μανόλη Τζομπανάκη, του οποίου η μακέτα και σχέδια εκτίθενται στο ισόγειο. Στο δεύτερο επίπεδο του εκθεσιακού χώρου τοποθετήθηκαν τοπιογραφίες, ηθογραφικές σκηνές, νεκρές φύσεις και προσωπογραφίες καλλιτεχνών του αιώνα μας, των Ζαΐρη, Στέρη, Θωμόπουλου, Αστεριάδη, καθώς και έργα που σχετίζονται με το θέατρο ή δημιουργίες σε ελαφρά ύλη, ακουαρέλες του Τσαρούχη κ.ά. Σε ενότητες παρουσιάζονται έργα παλιότερων ζωγράφων της Θεσσαλονίκης ή καλλιτεχνών που δούλεψαν στην πόλη αυτή. Στο ίδιο επίπεδο

υπάρχει ένα δείγμα της συλλογής κεραμικών του Πάνου Βαλσαμάκη που καταλήγει στα σπάνια γλυπτά του, δύο μπλε αλογάκια, εμπνευσμένα από τον κινέζικο μπλε θεό της συλλογής κινέζικων έργων του Τελλογλείου Ιδρύματος. Για τον λόγο αυτό εκτίθενται μαζί στην ίδια βιτρίνα με τα κεραμικά και τα έργα του γοητευτικού κόσμου της μακρινής Ανατολής. Από την συλλογή των κινέζικων κεραμικών περνούμε στην συλλογή γυαλιού, σε χρηστικά αντικείμενα ξεχωριστής ποιότητας, ποτήρια Baccarat και άλλα μικροαντικείμενα που εκτίθενται στην μπαρόκ προθήκη, κομμάτι και αυτή της συλλογής Τέλλογλου, με κορύφωση εδώ τα γλυπτά σε γυαλί του Τάσιου Κυριαζόπουλου. Στην ομάδα αυτή πρέπει να προστεθεί και ένα μικρό δείγμα της αρχαιολογικής συλλογής Τέλλογλου που από χρόνια χρησιμοποιείται για ασκήσεις φοιτητών στο Μουσείο Εκμαγείων της Φιλοσοφικής Σχολής του

Από αριστερά προς τα δεξιά: **Δημήτριος Ζωγράφος**(;) *Η μάχη της Αλαμάνας*, αυγοτέμπερα σε ξύλο, 0,40×0,815 μ. (TIT1999.517), **Ν. Εγγονόπουλος**, *Οι Αδιάφθοροι*, λάδι σε μουσαμά, 1967, 0,55×0,45 μ. (TIT1999.176), **Μ. Μποσταντζόγλου**, *Μεγαλέξανδρος και Ρωξάνη*, λάδι σε μουσαμά, 1×0,80 μ. (TIT1999.218)

ΑΠΘ. Απάντηση σε αντίστοιχους τρόπους έκφρασης της γιαπωνέζικης τέχνης αποτελεί η μικρογραφική απόδοση στο έργο του Δ. Ζωγράφου και είναι αυτή που μας επαναφέρει στην Ελλάδα. Στο τρίτο επίπεδο εκτίθενται έργα πρωτοπόρων Ελλήνων καλλιτεχνών του 20ού αι., όπως των Τσίγκου, Μάρθα, Ξενάκη, Γαϊτή, Μυταρά κ.ά.

Ο εκθεσιακός χώρος του Τελλογλείου Ιδρύματος αποδείχθηκε πολύ μικρός ακόμη και για μια ενδεικτική έστω έκθεση που να παρουσιάζει όλες τις κατηγορίες έργων που υπάρχουν στο Ίδρυμα. Αφήσαμε για αργότερα όλα σχεδόν τα μεγάλα μεγέθη από ζώντες καλλιτέχνες, Σαλονικιούς και μη, ενόητες Παρθένη, Σαββίδη, Αξελού, ενώ σε ειδικές ευκαιρίες περιμένουν να παρουσιαστούν το σύνολο των σχεδίων, χαρακτικών, έργων ελαφρών υλών, μικρά μεγέθη, τυπώματα, ολόκληρο το έργο της Ιωάννας Σπητέρη, ενόητες της ιδιωτικής συλλογής της και πολλά άλλα.

Στην εικονογράφηση αυτού του βιβλίου επιλέξαμε να παρουσιάσουμε ορισμένα αντιπροσωπευτικά έργα των συλλογών

του Τελλογλείου Ιδρύματος ξεκινώντας από την ζωγραφική και γλυπτική του 19ου–20ού αιώνα, με έμφαση στους Έλληνες καλλιτέχνες, αλλά και κάποια έργα ξένων καλλιτεχνών και δείγματα απωανατολικής τέχνης. Στο τέλος παρουσιάζεται επιλογή από πέντε καλλιτέχνες που αντιπροσωπεύονται με περισσότερα έργα τους στην έκθεση και που η προσωπικότητά τους, ο γραπτός ή προφορικός τους λόγος ήταν, με διαφορετικό τρόπο κάθε φορά, κοντύτερα στο Ίδρυμα και ιδιαίτερα στην Αλίκη Τέλλογλου. Πρόκειται για τους Βαλσαμάκη, Βενετούλια, Διαμαντή, Γεωργιάδη και Σαχίνη. Πιστεύουμε ότι τέτοια ίχνη γραφής συμπληρώνουν την εικαστική δημιουργία των καλλιτεχνών και δίνουν ένα δείγμα της ενότητας και ταυτόχρονα της πολυσημίας της δυναμικής του Τελλογλείου Ιδρύματος.

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 1999

Καθηγήτρια Αλεξάνδρα Γουλάκη-Βουτυρά,
Γενική Γραμματέας Διοικητικού Συμβουλίου
του Τελλογλείου Ιδρύματος

ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΝΤΟΥΝΗΣ

Προσωπογραφία ανδρός

λάδι σε μουσαμά, 0,55×0,425 μ.

ΤΙΤ1999.224

NIKOLAOS KANTOUNIS

Male Portrait

Oil on canvas, 0.55×0.425 m

TIT1999.224

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ

Κοντόσταυλος, Υπουργός Εξωτερικών
λάδι σε μουσαμά, 1877, 1,28×0,885 μ.
ΤΙΤ1999.222

GEORGIOS IAKOVIDIS

Kontostavlos, Minister of Foreign Affairs
Oil on canvas, 1877, 1.28×0.885 m
TIT1999.222

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΛΟΥΔΗΣ

Νεκρή φύση

λάδι σε μουσαμά, 0.315×0.542 μ.

TIT1999.474

ALEXANDROS KALLOUDIS

Still life

Oil on canvas, 0.315×0.542 m

TIT1999.474

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΠΑΝΤΑΖΗΣ

Παιδική μορφή

Λάδι σε μουσαμά, 0,39×0,495 μ.

TIT1999.215

PERICLES PANTAZIS

Child Figure

Oil on canvas, 0.39×0.495 m

TIT1999.215

**ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΓΕΡΑΛΗΣ**

Εξομολόγηση
λάδι σε μουσαμά
1,36×1,81 μ.

**ΑΡΟΣΤΟΛΟΣ
GERALIS**

Confession
Oil on canvas
1.36×1.81 m
ΤΙΤ1999.214

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΛΤΑΜΟΥΡΑΣ

Καράβι

υδατογραφία, 0,38×0,30 μ.

TIT1999.195

IOANNIS ALTAMOURAS

Ship

Watercolour, 0.38×0.30 m

TIT1999.195

ΘΑΛΕΙΑ ΦΛΩΡΑ – ΚΑΡΑΒΙΑ

Αλεξάνδρεια

λάδι σε χαρτόνι, 0,582×0,885 μ.

TIT1999.628

THALIA FLORA – KARAVIA

Alexandria

Oil on cardboard, 0.582×0.885 m

TIT1999.628

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΑΛΑΝΗΣ

Κουντουριώτης

λάδι σε μουσαμά, 0,25×0,33 μ.

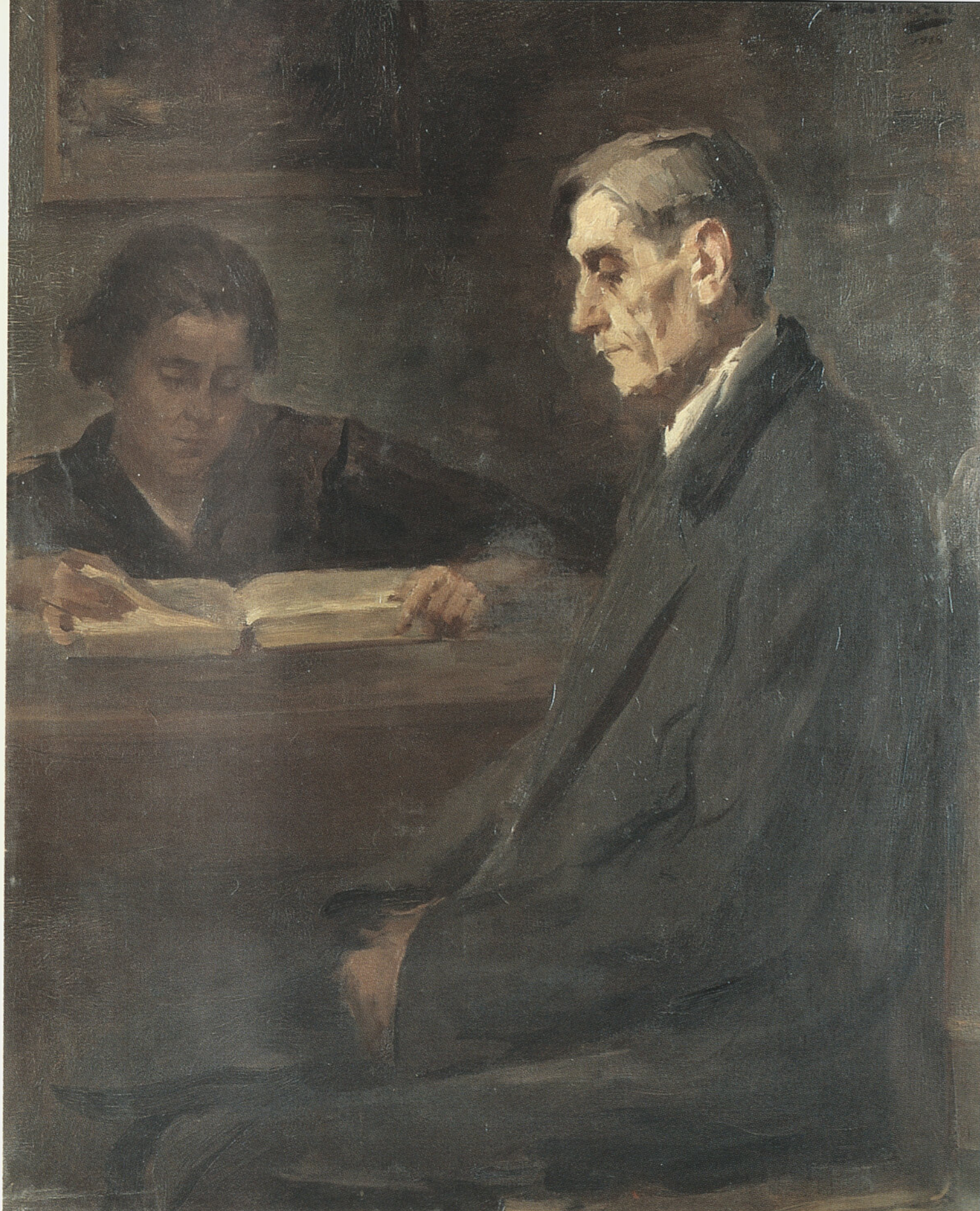
TIT1999.494

DIMITRIOS GALANIS

Kountouriotis

oil on canvas, 0.25×0.33 m

TIT1999.494

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΙΚΑΤΟΣ

Ανάγνωση

λάδι σε μουσαμά, 1920, 1,10x0,87 μ.

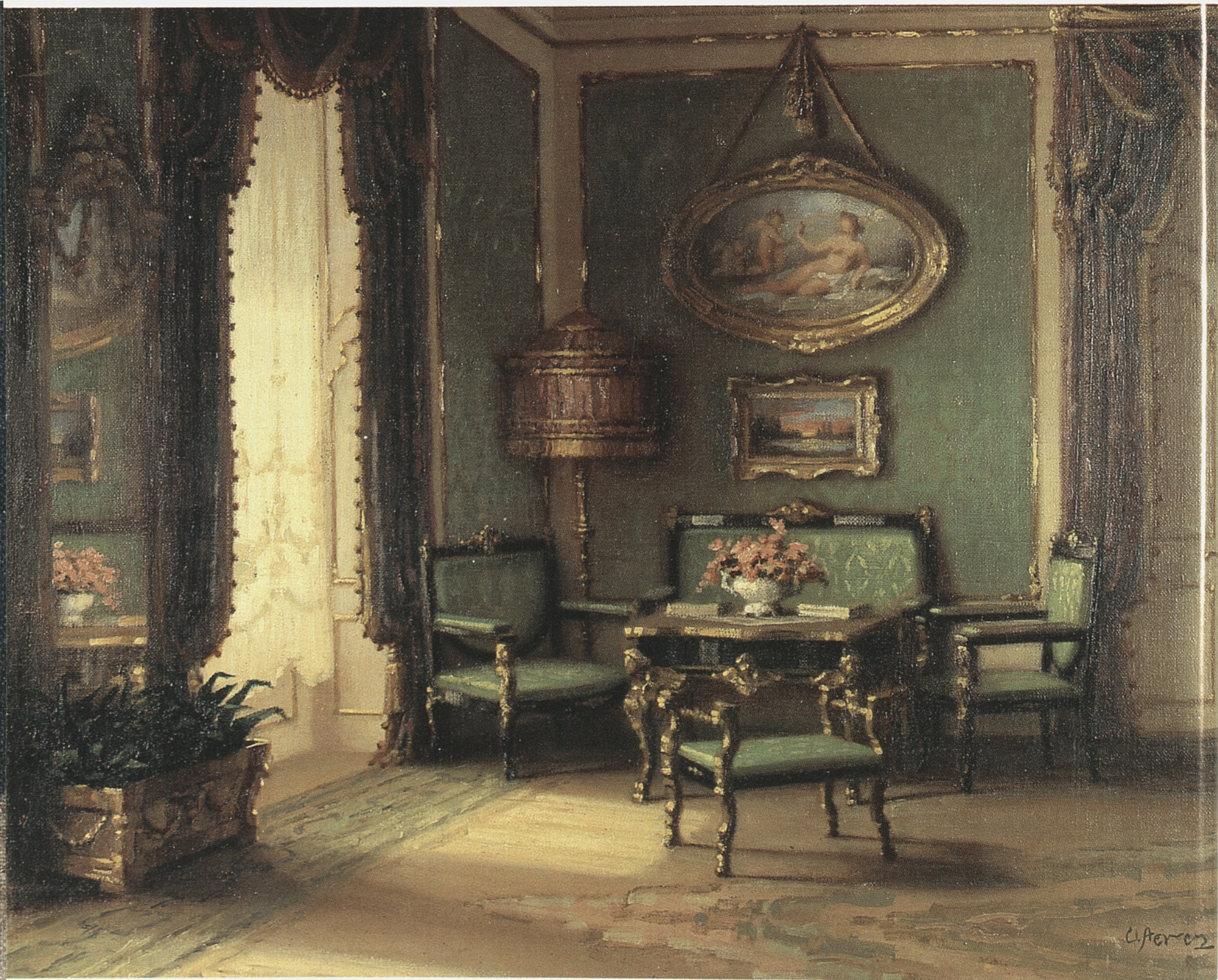
ΤΠΤ1999.216

SPYRIDON VIKATOS

Reading

Oil on canvas, 1920, 1.10x0.87 m

TIT1999.216

ΟΥΜΒΕΡΤΟΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

Εσωτερικό

λάδι σε μουσαμά, 0,57×0,77 μ.

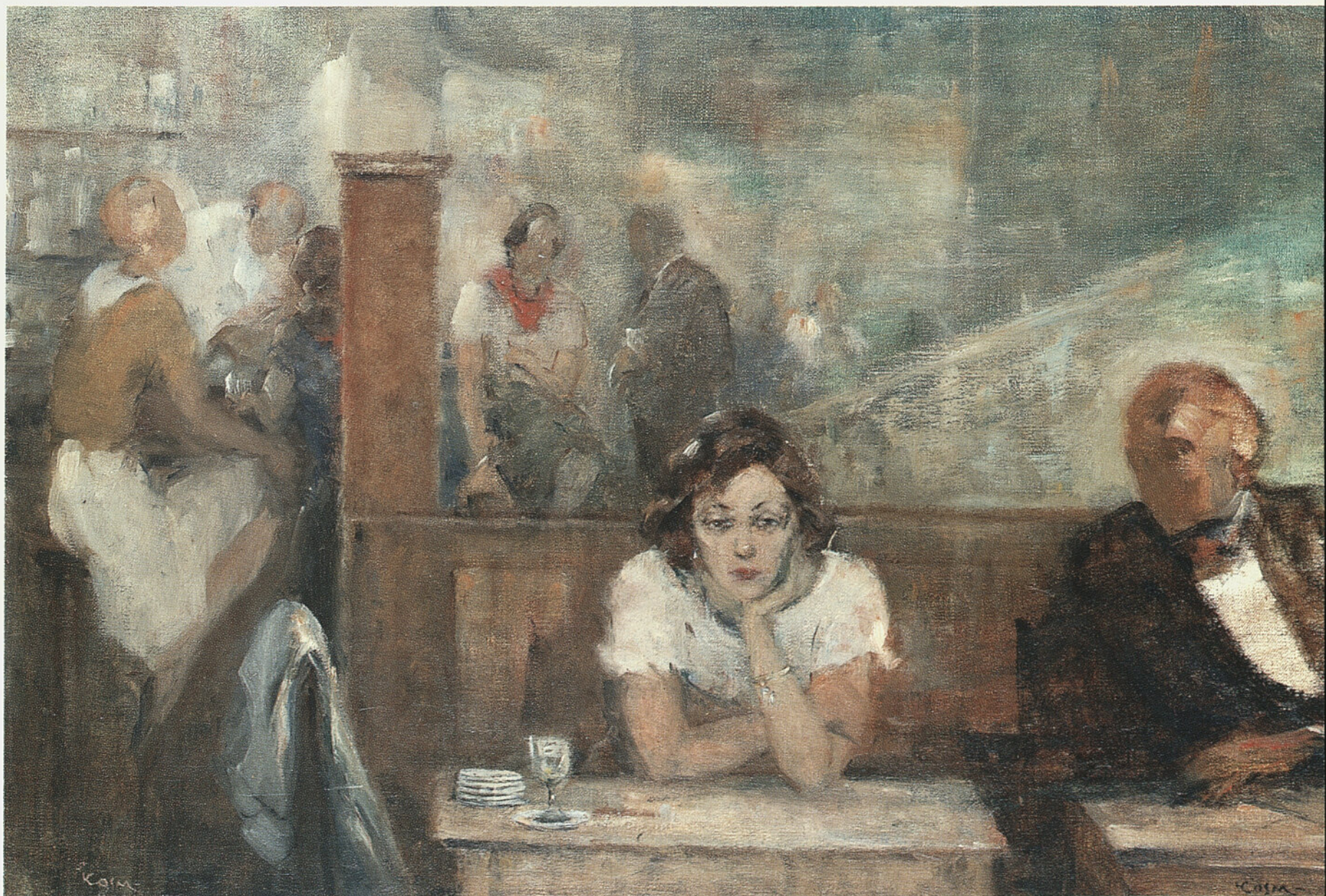
TIT1999.219

OUMVERTOS ARGYROS

Interior

Oil on canvas 0.57×0.77 m

TIT1999.219

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Εσωτερικό γαλλικού café
λάδι σε μουσαμά, 0,335×0,495 μ.
ΤΙΤ1999.518

GEORGE KOSMADOPOULOS
Interior of a french café
Oil on canvas, 0.335×0.495 m
TIT1999.518

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΡΘΕΝΗΣ

Θάλασσα με κυπαρίσσια
λάδι σε χαρτί, 0,65×0,50 μ.
ΤΙΤ1999.217

CONSTANTIN PARTHENIS

Sea with Cypresses
Oil on paper, 0.65×0.50 m
TIT1999.217

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΛΕΑΣ

Τοπίο με κυπαρίσσια

παστέλ σε χαρτί, 0,40x0,30 μ.

TIT1999.210

KONSTANTINOS MALEAS

Landscape with Cypresses

Pastel on paper, 0.40x0.30 m

TIT1999.210

ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Κώστας Σδράβος

εκ Σαμαρίνας

Αυγοτέμπερα σε χαρτί, 1933,

1,135×0,44 μ.

FOTIS KONTOGLOU

Kostas Sdravos from Samarina

Egg tempera on paper, 1933,

1.135×0.44 m

TIT1999.205

ΑΓΗΝΩΡ ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ

Ελαιώνας

λάδι σε μουσαμά, 0,59×0,80 μ.

TIT1999.203

AGENOR ASTERIADIS

Field with Olive Trees

Oil on canvas, 0.59×0.80 m

TIT1999.203

**ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
ΣΤΕΡΗΣ**

Μορφές
λάδι σε χαρτόνι
0,48x0,305 μ.
ΤΙΤ1999.501

**GERASIMOS
STERIS**

Figures
oil on cardboard
0.48x0.305 m
TIT1999.501

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΟΥΖΙΑΝΗΣ

Νεκρή φύση

λάδι σε χαρτί, 0,51×0,565 μ.

TIT1999.208

GEORGIOS BOUZIANIS

Still Life

Oil on paper, 0.51×0.565 m

TIT1999.208

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Το παλάτι της Κλυταιμνήστρας
λάδι σε χαρτόνι, 1958, 0,675×0,99 μ.

YANNIS SPIROPOULOS

The palace of Clytemnestra
Oil on card-board, 1958, 0.675×0.99 m
TIT1999.212

Στη διπλανή σελίδα:

ΑΛΕΚΟΣ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Καρέκλα
υδατογραφία, 1955, 0.311×0.239 μ.

ALEKOS KONTOROULOS

Chair
Watercolour, 1955, 0.311×0.239 m
TIT1999.464

ΘΑΝΟΣ ΤΣΙΓΚΟΣ

Βυθός

λάδι σε μουσαμά, 1973, 1,945×1,30 μ.

TIT1999.25

THANOS TSINGOS

Bottom of the Sea

Oil on canvas, 1973, 1.945×1.30 m

TIT1999.25

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Μορφές

μικτή τεχνική, 1973, 0,72×0,99 μ.

TIT1999.629

GEORGE GOUNAROPOULOS

Figures

Mixed media, 1973, 0.72×0.99 m

TIT1999.629

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΑΪΤΗΣ

Σύνθεση

Κατασκευή από ξύλο, 0,435×0,975×0,12

TIT1999.640

GIANNIS GAÏTIS

Composition

Wood construction, 0.435×0.975×0.12 m

TIT1999.640

ΒΑΣΩ ΚΑΤΡΑΚΗ

Σύνθεση

χαρaktικό, 1,23×0,90 μ.

TIT1999.600

VASSO KATRAKI

Composition

Engraving, 1.23×0.90 m

TIT1999.600

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΒΛΑΣΣΗΣ

Σύνθεση

λάδι σε μουσαμά, 1976, 0,64X0,90 μ.

TIT1999.519

ARISTIDIS VLASSIS

Composition

Oil on canvas, 1976, 0.64X0.90 m

TIT1999.519

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΚΑΛΟ

Θαλασσινό

λάδι σε μουσαμά, 0,23X0,40 μ.

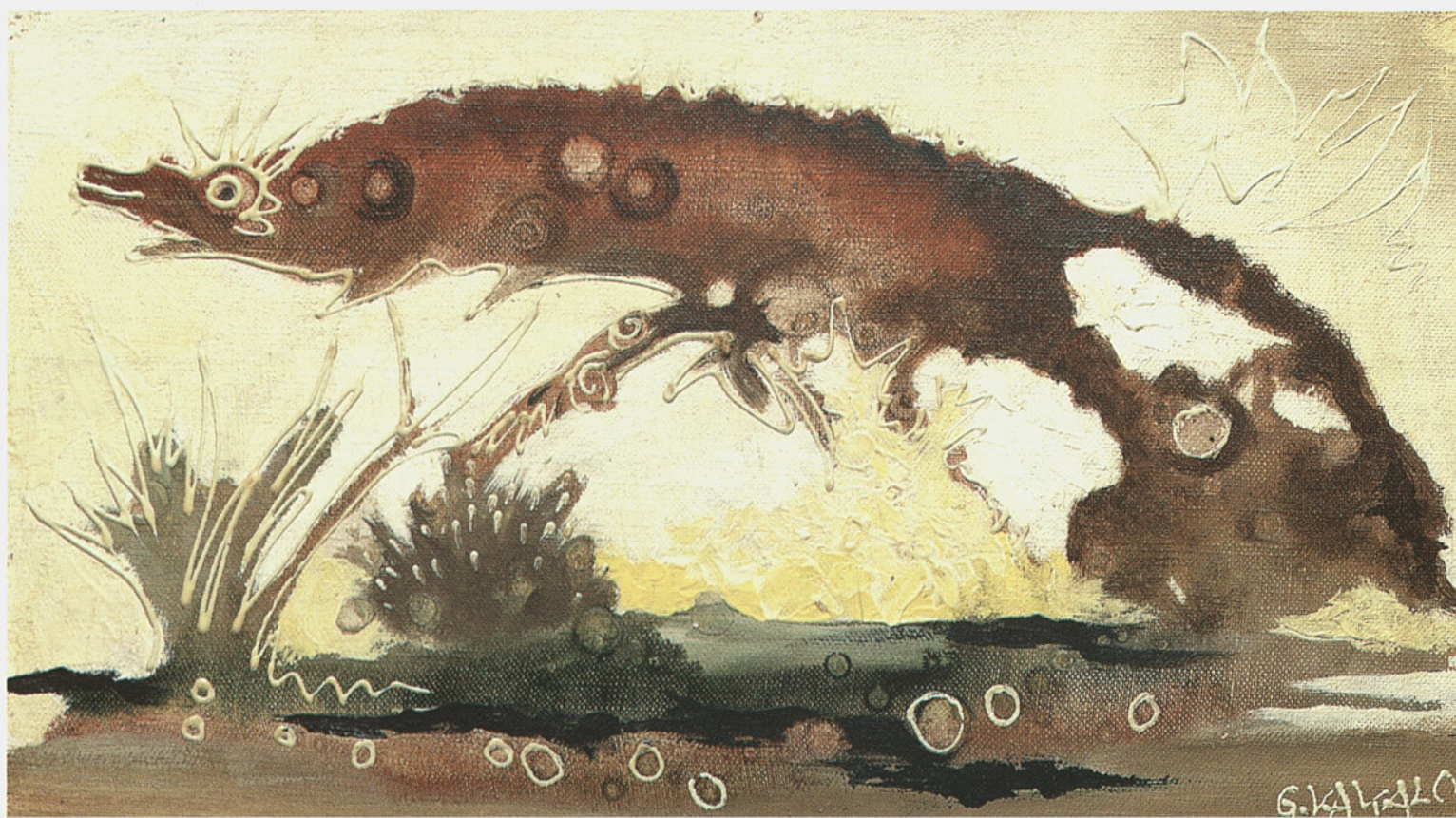
TIT1999.204

GEORGE VAKALO

Sea-world

Oil on canvas, 0.23X0.40 m

TIT1999.204

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΥΤΑΡΑΣ

Σκηνικό

Λάδι σε μουσαμά, 1969, 0,249X0,409

TIT1999.537

DIMITRIS MYTARAS

Drawing for a stage setting

Oil on canvas, 1969, 0.249X0.409 m

TIT1999.537

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΚΙΡΤΖΗΣ

Σκηνικό

Λάδι σε μουσαμά, 1982, 0,338X0,487 μ.

TIT1999.465

GEORGIOS VAKIRTZIS

Drawing for a stage setting

Oil on canvas, 1982, 0.338X0.487 m

TIT1999.465

ΠΑΝΟΣ ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ

Σαν καλλιτέχνης και ειδικά σαν Έλληνας κεραμιστής, δεν σταμάτησα ποτέ να κρίνω το χθες με υπέρμετρη συγκίνηση και θαυμασμό, περιμένοντας πάντα με βεβαιότητα ένα καλύτερο και περισσότερο αξιοπρόσεχτο αύριο. Χωρίς προκατάληψη. Και με την ελπίδα και το ζεστό αίσθημα της ανανέωσης, πάνω στα ίδια ανεπανάληπτα και, όσο είναι επιτρεπτό, προγονικά αχνάρια.

Δεν μπορώ τούτη τη στιγμή να λογαριάσω το πόσο επηρεάστηκα, στην αρχή της καλλιτεχνικής μου ζωής, από το ρυθμό και την απόλυτα αισθητική κατασκευή των πήλινων κεραμικών της Ελλάδας του καιρού εκείνου. Και ξεχωριστά αυτό που παρου-

Κόκκινο άλογο
κεραμικό,
0,20×0,10 μ.

Red horse
Ceramic tile
0.20×0.10 m

TIT1999.447

σιάζουν οι αξιοπρόσεχτες πολυποίκιλες φόρμες. Και ας μη φανεί απίστευτη η εξομολόγηση, όσο και αν είναι καθυστερημένη,

Τσιγγάνοι
κεραμικό, 0,22×0,42 μ.
TIT1999.457

Gypsies
Ceramic tiles, 0.22×0.42 m
TIT1999.457

Πόλη
κεραμικό, 0,71×1 μ.
ΤΙΤ1999.589

City
Ceramic tiles, 0,71×1 m
ΤΙΤ1999.589

πως με τον ίδιο βαθύ ανασασμό και την εναγώνια προσπάθεια ξεπήδησαν μέσ' από τα κουρασμένα χέρια μου τόσα πολύμορφα έργα. Με τη μοναδική πρόθεση να δοθεί μια επιτρεπτή και, όσο είναι δυνατό, γνήσια προέκταση της αληθινής και αμόλευτης παράδοσης. Ταπεινή προσφορά και απόκρυφο χρέος, ενός άγνωστου τεχνίτη που πίστευε και που αντίκριζε με πάθος τους ίδι-

ους ολόλαμπρους και κατακάθαρους μεσογειακούς αστρίτες και ανάσαινε αχόρταγα την ίδια αγέρινη πνοή του πιο φημισμένου προγονικού πελάγου. Που μας έθρεψε και στέριωσε τα βήματά μας και την ακατάβλητη διάθεσή μας η έντονη γεύση της ζωοδότρας αρμύρας του.

Πάνος Βαλσαμάκης

ΛΟΥΚΑΣ ΒΕΝΕΤΟΥΛΙΑΣ

Απ' την πρώτη του κιόλας έκθεση ο Βενετούλιας απλώνει με γνήσια ειλικρίνεια, μπρος στα μάτια μας τον ξένο και μοναχικό εαυτό του. Μπορεί τα καρνάγια κι οι δρόμοι να 'ναι της Θεσσαλονίκης μα μες στην μοναξιά ενός απέραντου κόσμου πέρα απ' τα στενά όρια της γης και της καθημερινότητας. Κουβαλούν ένα μακρινό νοσταλγικό μήνυμα που έρχεται θαρρείς να συναντήσει μέσ' στην ψυχή του καθένα μας έναν κρυμμένο αδελφό, που φυλάγει κι αυτός, κρυμμένες απ' την καθημερινότητά της ζωής, μνήμες αέρινες, ανεικονικές, κι άγνωστο γιατί, αγαπημένες.

Τούτες οι άγνωστες νοσταλγικές μνήμες της ψυχής του κάθε ανθρώπου, είναι εκείνες που τον βοηθούν και του δίνουν τη

γλώσσα που μπορεί να συνομιλήσει με το έργο του ζωγράφου μ' εμπιστοσύνη. Αυτή πιστεύω πως είναι η αληθινή αιτία που η ζωγραφική του Λουκά Βενετούλια αγαπήθηκε αμέσως απ' όλους τους ανθρώπους. Έφερε σ' αυτούς, με σίγουρη γνώση, τους ήχους απ' τις μακρινές μνήμες της γέννησης του κόσμου. Οι άνθρωποι νοιώσαν μέσα τους τη φιλόνητο παρηγοριά του, τ' αγάπησαν και πιστά το εμπιστεύθηκαν. Έτσι ο Λουκάς Βενετούλιας καθιερώθηκε σαν ζωγράφος παραδεχτός κι αγαπημένος των ανθρώπων απ' την πρώτη κι όλες έκθεση. Κι έμεινε παραδεχτός κι αγαπημένος μέχρι σήμερα. Τόσο τρανή στάθηκε η τέχνη του και τόσο γνήσια η φωνή της.

Αλίκη Τέλλογλου

Καρνάγιο

υδατογραφία, 1962, 0,195x0,285 μ.

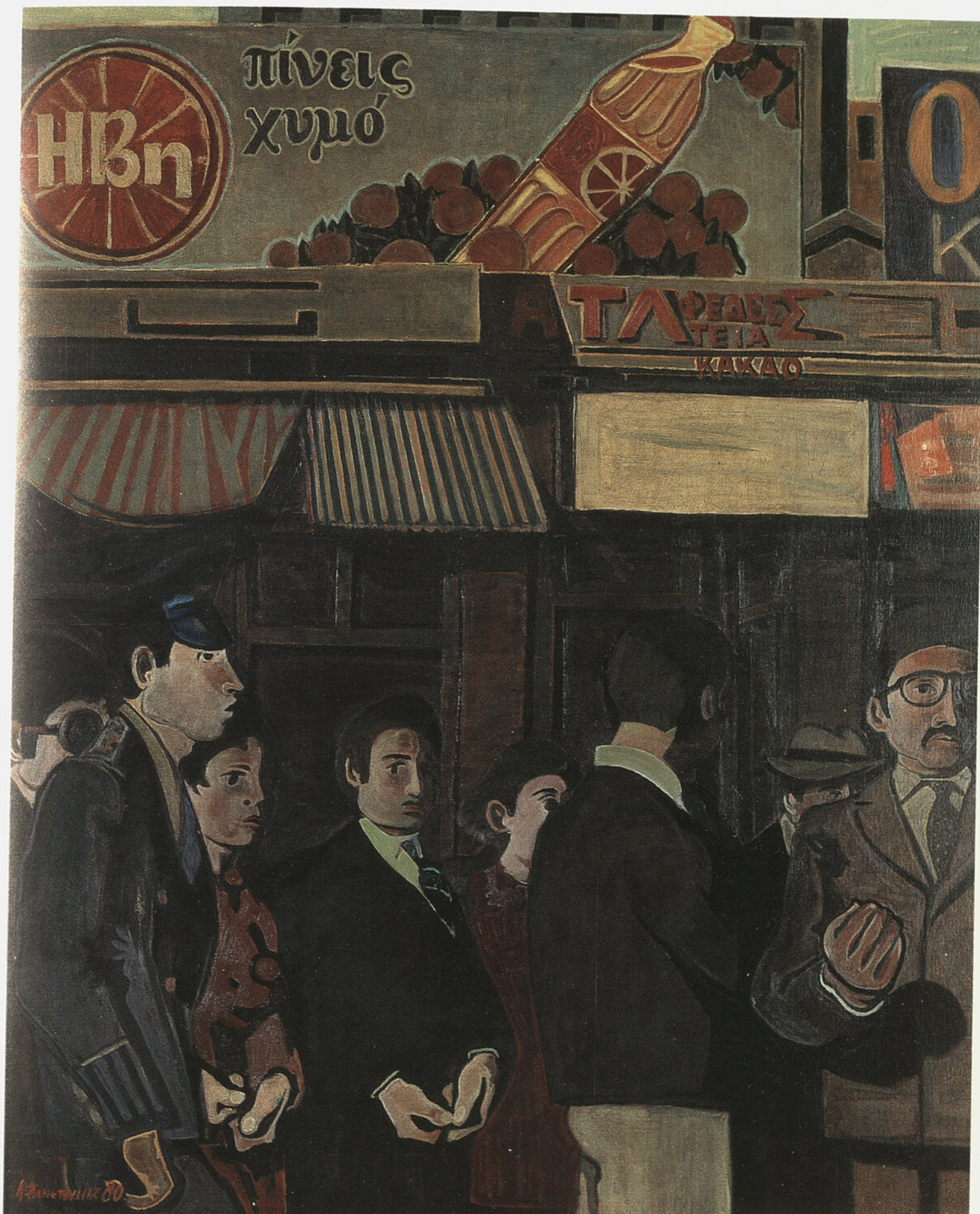
ΤΙΤ1999.500

Shipyard

Watercolour, 1962, 0.195x0.285 m

ΤΙΤ1999.500

«HBH»

λάδι σε μουσαμά, 1980, 1.20×1 μ.
ΤΙΤ1999.187

“IVI”

Oil on canvas, 1980, 1.20×1 m
ΤΙΤ1999.187

ΟΜΗΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Άνθρωπος ολοκληρωμένος, καλλιτέχνης γνήσιος και με πλούσια μορφοπλαστική φαντασία ο Όμηρος Γεωργιάδης, εργάστηκε όχι μόνο για τα τελικά αποτελέσματα, όσο για την εσωτερική χαρά της αναζήτησης. Σ' όλες τις δραστηριότητές του δεν ήταν το τέρμα που τον τραβούσε περισσότερο, η κατάληξη της κάθε προσπάθειας, αλλά ο δρόμος, η πορεία για το μακρινό σκοπό. Στις κάθε είδους αναζητήσεις του, τη ζωγραφική, τη γλυπτική, ακόμη και την κεραμική σαν χρηστική και εφαρμοσμένη τέχνη, ζητούσε να μορφοποιήσει την εσωτερική του συνάντηση με τον κόσμο και να κάνει εικόνες το κρυφό νόημα των πραγμάτων, το εσωτερικό τους περιεχόμενο. Πά-

ντα ακούραστος, πάντα ανοιχτός σε όλα, πάντα έτοιμος να δεχτεί ότι έβλεπε θετικό γύρω του και να δώσει ό,τι θεωρούσε γόνιμο για τους άλλους, έκανε καθοριστικό στοιχείο των καλλιτεχνικών του προβληματισμών την όσο γίνεται πιο ουσιαστική κατανόηση της εποχής μας. Αυτό σαν αφετηρία για να πλησιάσει καλύτερα τον άλλο άνθρωπο και τον ίδιο τον εαυτό του. Έτσι κινήθηκε με συνέπεια και συναίσθηση εσωτερικής ευθύνης μέσα στα πλαίσια των κοσμοθεωρητικών και μορφοπλαστικών κατακτήσεων των καιρών μας, σαν γνήσιος άνθρωπος...

...Η τέχνη σαν εσωτερική ανάγκη για έκφραση υπαρξιακών σχέσεων έπαιξε καθο-

66/93

λάδι σε μουσαμά, 1966, 1,00×1,66 μ.
ΤΙΤ1999.179

66/93

Oil on canvas, 1966, 1.00×1.66 m
ΤΙΤ1999.179

66/195

μικτή τεχνική, 1966, 1,22×1,90 μ.
ΤΙΤ1999.227

66/195

Mixed media, 1966, 1.22×1.90 m.
ΤΙΤ1999.227

ριστικό ρόλο στη ζωή του Όμηρου Γεωργιάδη. Γιατί έβλεπε σ' όλες τις μορφές τη δυνατότητα ακόμη σαν κατάφαση της ζωής και σαν καταξίωση της ανθρώπινης παρουσίας στην ιστορία, όσο και άρνησης του ό,τι αρνείται τον άνθρωπο. Έτσι, μέσα στο γενικό κλίμα των αναζητήσεων της σύγχρονης τέχνης, ο Γεωργιάδης έρχεται να εκφράσει χωρίς δισταγμούς όλη την προβληματικότητα και την αντιφατικότητα του κόσμου μας, μαζί με τη βαθιά πίστη του στον άνθρωπο και τις ανθρώπινες αξίες. Ελεύθερη από κάθε εξωτερική πίεση και κάθε σκοπιμότητα η καλλιτεχνική του δημιουργία παρουσιάζεται σαν μια σειρά από ανακαλύψεις. Και κάθε έργο του, κάθε προσπάθεια γίνεται αφετηρία για νέες περιοχές, νέες έρευνες, νέες περιπλανήσεις και λύσεις. Σ' αυτές όλες εμφανίζονται στενά δεμένα το ατομικό με το γενικό, ο προσωπικός προβληματισμός και η

ιστορική στιγμή, η εσωτερική πραγματικότητα με την κοινωνική σύγκρουση. Και μεταφέρονται όλα στο θεατή, μεταφρασμένα σε οπτικές αξίες που διακρίνονται για τις μορφοπλαστικές αρετές τους. Στα ζωγραφικά του έργα, από τις πρώτες του προσπάθειες στις τελευταίες πραγματώσεις του, έχουμε πάντα την ίδια τάση για το εσωτερικό, το ουσιαστικό, την ίδια πάντα έμφαση στις ζωγραφικές αξίες. Στα πλαστικά του, η κατοχή και η οργάνωση του χώρου, η επιβολή του σωματικού και των απτικών αξιών, η χρησιμοποίηση με συνέπεια των τεκτονικών τύπων και των πλαστικών χαρακτηριστικών φτάνουν σε εξαιρετικά αποτελέσματα. Ακόμη και στα κεραμικά, αντικείμενα χρήσιμα στην καθημερινή ζωή, φτάνει ο καλλιτέχνης σε νέες διατυπώσεις που ανεβάζουν το κοινό σε νέο επίπεδο.

Χρύσανθος Α. Χρήστου

ΝΙΚΟΣ ΣΑΧΙΝΗΣ

«Προφανώς είχα πάντα μέσα μου και πάντα με επηρέαζε και με καταγοήτευε ο γερμανικός εξπρεσιονισμός. Γι' αυτό ίσως και η αφαίρεσή μου δεν ήταν ποτέ γεωμετρική. Άλλο από μια μαθητεία που είχα κάνει κοντά στην δουλειά του Μπρακ ειδικά, όπου κανείς παίρνει μαθήματα εκεί, ίσως

όπως ο συνθέτης ακριβώς θα μελετούσε τον Μπαχ. Ίσως αυτοί είναι αφορισμοί που ενοχλούν, αλλά τους λέω καθαρά ιδιωτικά. Και τα ταξίδια στην Ευρώπη και όλα αυτά με επηρέασαν πάρα πολύ σχετικά με αυτή την στροφή μου προς τον νεοεξπρεσιονισμό και η δουλειά μου ύστερα προς αυτήν

Άθως – Ημέρα Τρίτη
λάδι σε μουσαμά, 1961, 1,24×1,54 μ.
ΤΙΤ1999.192

Athos – Third Day
Oil on canvas, 1961, 1.24×1.54
TIT1999.192

Νεκρή φύση
πλαστικό, 1988, 1,14x1,43 μ.
ΤΙΤ1999.861

Still life
Plastic painting, 1988, 1.14x1.43 m
TIT1999.861

την κατεύθυνση άρχισε να ζητάει αφετηρίες ή ερεθίσματα, από μέσα μας. Έχω τόσα χρόνια ζωής που έχω. Έχω εμπειρίες, έχω μνήμες. Αυτές κάποτε, όταν είμαστε στρατευμένοι σε μια τάση, τις υποτάσσουμε σ' αυτήν και κατά κάποιον τρόπο τις καταστρέφουμε. Εκείνο που με νοιάζει τώρα είναι να βρω μια ατομική ειλικρίνεια και, όπως είπες πριν έναν ατομικό απολογισμό. Ενώπιος ενωπίω. Βέβαια, ίσως αυτό να εί-

ναι κάπως δύσκολο για τους θεατές και για την επικοινωνία του έργου μαζί τους. Νομίζω ότι αυτό πάντα γινόταν. Και νομίζω ότι εάν το έργο είναι ειλικρινές, οπωσδήποτε έχει και τις αφετηρίες για μια επικοινωνία, για μια γέφυρα μεταξύ του έργου και αυτών, εννοώ των θεατών. Όλοι είμαστε το ίδιο. Όπου βρούμε ειλικρίνεια την δεχόμαστε».

Νίκος Σαχίνης

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Ο Γ. Σεφέρης για τον Διαμαντή: Προσφορά φιλίας

Όταν πρωτογνώρισα το ζωγράφο Διαμαντή τα μαλλιά του ήταν άσπρα, όμως το σώμα του, λεπτό και ευλύγιστο, είχε τη ζωηράδα του νέου ανθρώπου. Ήταν η πρώτη φορά που ταξίδευα στην Κύπρο, καθώς τέλειωνε το φθινόπωρο, εδώ και έντεκα χρόνια. Τότε, και τον κατοπινό χρόνο, τριγύρισα πολύ το νησί μαζί του· είχε την ακτινοβολία της αγάπης· το ίδιο και η ζωγραφική του. Από τότε συναντηθήκαμε σπάνιες φορές, όπως το 'φερνε η μοίρα, αλλά η παρουσία του είναι πάντα παρούσα στη μνήμη μου σε καλές και κακές στιγμές.

Δε μου είναι ευχάριστο να συγκατοικώ πολύ με ζωγραφικούς πίνακες. Η μόνιμη συμβίωση μαζί τους με κουράζει – τους κουράζει κι αυτούς, θα έλεγα. Όμως έχω κοντά μου δυό έργα του Διαμαντή που τα κοιτάζω πολύ συχνά. Το ένα, λάδι, παρασταίνει φουντούκια («λεφτοκάρκα» όπως τα λεν στην Κύπρο), ριγμένα πάνω σε μια καρέκλα. Μου θυμίζουν εκείνο που έγραφε ο Georges Braque: «Δε φτάνει να κάνεις τους άλλους να βλέπουν εκείνο που ζωγραφίζεις, πρέπει να τους κάνεις να το αγγίζουν». Θα έλεγα ότι, στις καλύτερες επιδόσεις του, αυτή την αφή μας δίνει ο Διαμα-

ντής. Το άλλο είναι ένα σκίτσο του. Παρασταίνει έναν παπά, μεγαλόσωμο σαν το Δία. Ήταν, θυμάμαι, μια χρυσή μέρα στον αυλόγυρο μιας από τις τόσες μικρές εκκλησίες που βρίσκονται σ' όλες τις εξοχές του νησιού και δείχνουν το πείσμα της προσήλωσης αυτού του καταφρονημένου λαού στην παράδοσή του, ύστερ' από τόσους αιώνες και τόσες δυστυχίες. Ο Διαμαντής είχε μαζί του τα χαρτιά του και τα μολύβια του. Τράβηξε λίγες αδρές γραμμές. «Μ' αρέσει το σκίτσο σου» του είπα. «Είναι αρχαϊκός αυτός ο παπάς», μ' αποκρίθηκε Σα ν' άγγιζε τις ρίζες ενός δέντρου.

Κοιτάζοντας τα δυό αυτά έργα συλλογίζομαι πάλι τον Διαμαντή. Ξεκίνησε σαν ένας λαμπρός σπουδαστής της τέχνης του· στο Λονδίνο ήταν συμμαθητής του γλύπτη Henry Moore. Έπειτα γύρισε στο νησί του και πήρε το δρόμο της μόνωσης. Αυτό τον επικίνδυνο δρόμο που τις περισσότερες φορές μας στεγνώνει. Ωστόσο – κι αυτό το αξιοθαύμαστο – όσο προχωρούν τα χρόνια, θα 'λεγες πως ο Διαμαντής ανοίγει καινούργιες πηγές δροσιάς – της δροσιάς της ωριμότητας, που δεν είναι συνηθισμένο πράγμα. Μ' αρέσει η ικανότητα που έχει να

Ο Κόσμος της Κύπρου
τέταρτο τμήμα

The World of Cyprus
Fourth part

Ο Κόσμος της Κύπρου
μικτή τεχνική, 1967–1972, 1,75×17,76 μ
TIT1999.004–14

The World of Cyprus
Mixed media, 1967–1972, 1.75×17.76 m
TIT1999.004–14

Ο κόσμος της Κύπρου:
κεντρικό τμήμα
The World of Cyprus:
Central part

χνει, όταν, προπάντων, παρουσιάζονται με παιδιά: γι' αυτό το συναίσθημα της προστατευτικής τρυφερότητας που μεταδίνουν. Αλλά αυτά τα συναισθήματα τὰ αποζητήσαμε, ιστορίζοντας ή κοιτάζοντας τόσες Παναγίες, από γενιά σε γενιά. Ήταν η παρηγοριά μας και η ανθρωπιά μας: μ' αυτά ζήσαμε, χωρίς άδειους συναισθηματισμούς, και δεν τα εξαντλήσαμε ακόμη.

Έλεγα παραπάνω για το αίσθημα της αφής που μας δίνουν οι πίνακες του Διαμαντή. Την κατάλαβα αυτή τη λειτουργία του ζωγράφου μια φορά που τύχαμε μαζί σ' ένα άλλο χωριό του νησιού. Ήταν ένα περιβόλι που έμοιαζε ακατοίκητο· στη μέση του βρίσκονταν ένα παλαικό μαγγανοπήγα-

διυλίζει τα περιττά και να βρίσκει τον εαυτό του. Δεν έχει τίποτε το τεχνητό, δεν παίρνει πόζες, δεν καταφεύγει σε στρατηγήματα· είναι ατόφιος.

Η πνοή του στη δουλειά κάνει εντύπωση· δεν τον απασχολούν οι σχολές ούτε τα μανιφέστα· γυρεύει πάντα την αλήθεια του – αυτή που φαίνεται στα καθαρά χρώματά του· στα μαβιά, στα πράσινα, στο χυμό τους· στα κίτρινα ενός ηλιόλουστου δρόμου.

Ίσως να σκεφτεί κανείς πως δεν είναι πια του συρμού να μιλάμε για την έκφραση των γυναικείων προσώπων που μας δεί-

δο, από αυτά που ονομάζουν στην Κύπρο «αλακάτιν». Όλο από ξύλο, τίποτε σιδερένιο απάνω του, ούτε ένα καρφί· και οι κουβάδες του πήλινοι. Ο Διαμαντής δοκίμασε να το γυρίσει· το ξύλο έτριξε· Το άφησε, και το χάιδεψε με τόση στοργή· θα 'λεγε κανείς πως ήταν δικός του άνθρωπος. Τότε ένιωσα από τι τρέφεται η ζωγραφική του και πώς ενώνεται η ζωή του με την τέχνη του.

Αθήνα, Φεβρ. '64

Γιώργος Σεφέρης

ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

SALVATOR ROSA

Τοπίο

λάδι σε μουσαμά, 0,345×0,497 μ.

TIT1999.833

SALVATOR ROSA

Landscape

Oil on canvas, 0.345×0.497 m

TIT1999.833

FRANCOIS BOUCHER (;)

Ο Ιησούς και ο Ιωάννης Βαπτιστής παιδιά
λάδι σε μουσαμά, 0,195×0,16 μ.

TIT1999.309

FRANCOIS BOUCHER (?)

Jesus and John the Baptist as children
Oil on canvas, 0.195×0.16 m

TIT1999.309

PAUL-DOMINIQUE PHILIPPOTEAUX

Σκηνή μάχης

λάδι σε καμβά, 2,70×3,36 μ.

TIT1999.238

PAUL-DOMINIQUE PHILIPPOTEAUX

Battle scene

oil on canvas, 2.70×3.36 m

TIT1999.238

PAUL-DOMINIQUE PHILIPPOTEAUX

Στρατιώτης (τμήμα από μεγαλύτερο έργο)
λάδι σε καμβά, 0,33×0,23 μ.

TIT1999.510

PAUL-DOMINIQUE PHILIPPOTEAUX

Soldier (a part from a larger painting)
oil on canvas, 0.33×0.23 m

TIT1999.510

CHAIM SOUTINE

Μουσικοί

λάδι σε μουσαμά, 0,165×0,215 μ.

TIT1999.846

CHAIM SOUTINE

Musicians

Oil on canvas, 0.165×0.215 m

TIT1999.846

RAOUL DUFY

Τοπίο

υδατογραφία, 0,345×0,495 μ.

TIT1999.854

RAOUL DUFY

Landscape

Watercolour, 0.345×0.495 m

TIT1999.854

MARINO MARINI

Ιππέας

Λάδι σε μουσαμά, 1955, 0,70×0,49 μ.

TIT1999.509

MARINO MARINI

Rider

Oil on canvas, 1955, 0.70×0.49 m

TIT1999.509

ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ

ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ

ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ

ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ

ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΥΠΤΙΚΗ

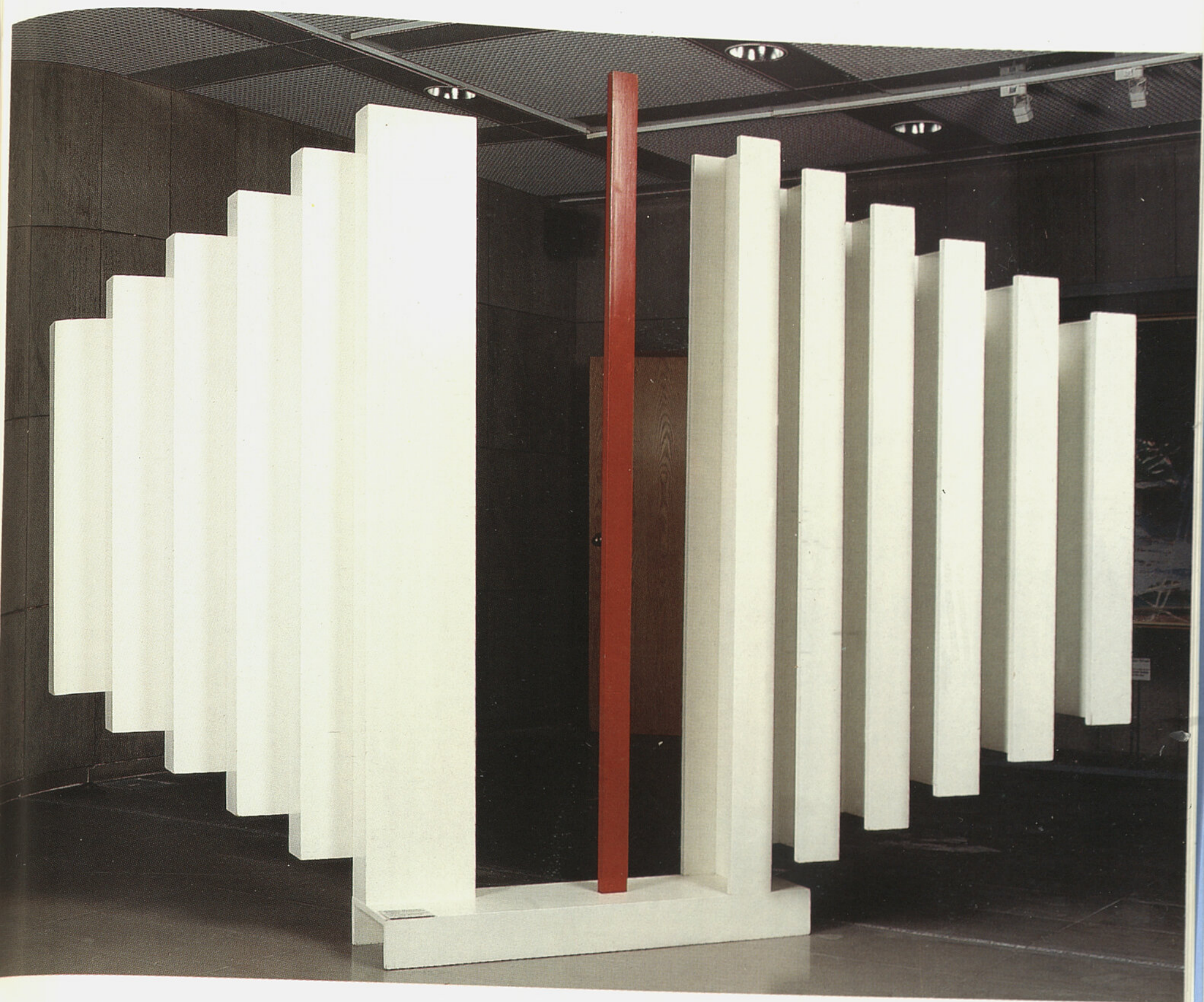

ΙΩΑΝΝΑ ΣΠΗΤΕΡΗ

Σύνθεση επαναλαμβανόμενων
βαμμένο ξύλο, συνολικό ύψος 1,93 μ.
TIT1999.410

JEANNE SPITERIS

Modular Composition
Painted wood, total height 1.93 m
TIT1999.410

ΙΩΑΝΝΑ ΣΠΗΤΕΡΗ

Ανιόντα παράλληλα
κατασκευή από ξύλο, 2,25×2,46×1,8 μ.
TIT1999.70

JEANNE SPITERIS

Parallel anions
Wood construction, 2.25×2.46×1.8 m
TIT1999.70

ΙΩΑΝΝΑ ΣΠΗΤΕΡΗ

Σύνθεση

οξυγονοκολλημένο σίδερο,
0,32×1,19×0,44 μ.

JEANNE SPITERIS

Composition

Iron, 0.32×1.19×0.44 m

TIT1999.429

ΙΩΑΝΝΑ ΣΠΗΤΕΡΗ

Supplique II

οξυγονοκολλημένο σίδερο,
1,30×0,97×0,74 μ.

JEANNE SPITERIS

Supplique II

Iron, 1.30×0.97×0.74 m

TIT1999.69

ΜΑΝΟΛΗΣ ΤΖΟΜΠΑΝΑΚΗΣ

Πολυτεχνείο

οπλισμένο σκυρόδεμα, 0,90×0,75×0,35 μ.

TIT1999.235

MANOLIS TZOBANAKIS

Polytechnic

Beton armée, 0.90×0.75×0.35 m

TIT1999.235

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΠΑΤΣΟΓΛΟΥ

Γυναικεία φιγούρα

χαλκός, 1983

1,85×0,44×0,24 μ.

ARISTIDES PATSOGLOU

Female Figure

Bronze, 1983

1.85×0.44×0.24 m

TIT1999.66

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΑΜΠΑΔΑΚΗΣ

Ζευγάρι

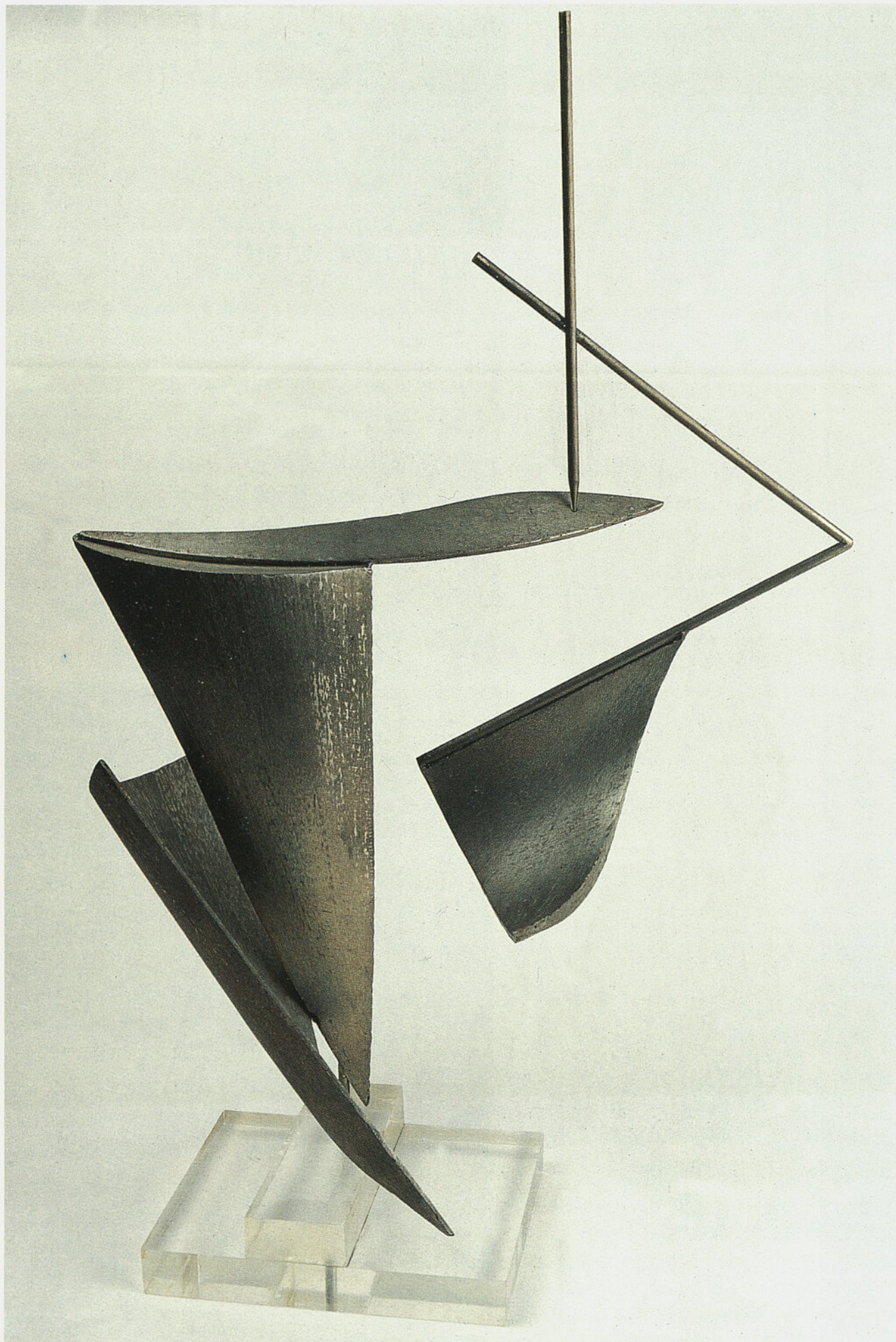
ανάγλυφο σε ξύλο,
1,35×0,51×0,05 μ.

KYRIAKOS KAMBADAKIS

Couple

Relief on wood,
1.35×0.51×0.05 m

TIT1999.514

ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Σύνθεση

ατσάλι, κινητικό γλυπτό 0,61×0,38×0,20 μ.

TIT1999.577 ΔΩΡΕΑ ΣΠΗΤΕΡΗ

GIORGOS NIKOLAIDIS

Composition

Steel, kinetic sculpture 0.61×0.38×0.20 m

TIT1999.577 SPITERIS DONATION

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΣΩΤΗΡΟΥΔΗΣ

Γυναικείο γυμνό

πράσινο μάρμαρο, 0,60×0,62×0,24 μ.

TIT1999.65

DEMOSTHENES SOTIROUDIS

Female Nude

Green marble 0.60×0.62×0.24 m

TIT1999.65

ΤΑΣΙΟΣ ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΣ

Γλυπτό από τη σειρά «Όρνοι»

γυαλί, 0,64×0,18×0,09 μ.

TIT1999.858

TASIOS KYRIAZOPOULOS

Sculpture from the series «Birds»

Glass, 0.64×0.18×0.09 m

TIT1999.858

ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΕΣ
ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Κεραμική

Καθοριστική για την εξέλιξη της κεραμικής της Άπω Ανατολής είναι η κινεζική κεραμική. Γεγονός είναι ότι η τέχνη των κινέζων και γενικότερα τα κεραμικά έργα τους επηρέασαν καθοριστικά τη δημιουργία και εξέλιξη της κεραμικής των γύρω από αυτούς λαών (Κορέα, Ιαπωνία, Ινδοκίνα). Άλλωστε, Κινέζοι κεραμείς σε διάφορες εποχές μεταφέρθηκαν στις χώρες αυτές και ίδρυσαν ή συνέβαλαν στην ανάπτυξη γνωστών φούρνων (περιοχές κατασκευής κεραμικής) των ανωτέρω χωρών.

Η κινεζική κεραμική κατατάσσεται και χρονολογείται με βάση τις δυναστείες ή τους συγκεκριμένους αυτοκράτορες, κατά τη διάρκεια της βασιλείας των οποίων παρήχθησαν. Στο πλαίσιο αυτής της χρονολόγησης υπάρχουν βέβαια και άλλες κατηγορίες κατάταξης ανάλογα με το υλικό, τον χρωματισμό της εφυάλωσης ή τον τύπο του διάκοσμου που επικρατεί (π.χ. κεραμική δυναστείας Ching 1644–1911, ομάδα blanc de Chine, famille

Η Θεά της ευσπλαχνίας *Kwan-yin*
Κίνα. Ελεφαντοστούν δυναστείας Ching,
19ος αι.

The Goddess of mercy *Kwan-yin*
China. Ching dynasty ivory, 19th cent.

TIT1999.680

Κύαθος με διάκοσμο famille rose.
 Παγώνια και άνθη
 Κίνα, πορσελάνη δυναστείας Ching,
 τέλη 18ου αι.

Bowl with famille rose decoration;
 peacocks and floral patterns.
 China, Ching dynasty porcelain,
 late 18th cent.

TIT1999.661

verte, famille rose). Η κινεζική κεραμική της συλλογής Τέλλογλου χρονολογείται στη δυναστεία Ching και συγκεκριμένα στους 18ο και 19ο αι.

Η ιαπωνική κεραμική κατατάσσεται και χρονολογείται με βάση τις περιοχές και

τους φούρνους στους οποίους έχει παραχθεί. Φυσικά, και στην περίπτωση αυτή αναφέρεται ο γενικός χαρακτηρισμός της περιόδου παραγωγής (κεραμική Satsuma, κεραμική Kutani, περίοδος Edo 17ος – 19ος αι. κ.α.).

Ζευγάρι διακοσμητικών αγγείων
 (πιθανώς γαμήλιο δώρο)

Κίνα, πορσελάνη δυναστείας Ching, 19ος αι.
 TIT1999.657 & TIT1999.658

*A pair of decorative vases
 (probably a wedding present)*

China, Ching dynasty porcelain, 19th cent.
 TIT1999.657 & TIT1999.658

Ο θεός της μακροζωίας Shou – Lao
Κίνα, πορσελάνη Kang-hsi, τέλη 18^{ου} αι.
ΤΙΤ1999.662

Shou – Lao, the god of longevity
China, Kang-hsi porcelain, end of 18th cent.
TIT1999.662

Λατρευτικό αγγείο με παράσταση αθανάτων.
Ιαπωνία, πορσελάνη Kutani, τέλη 18ου αι.
ΤΙΤ1999.673

Ritual vase, bearing representations of immortals
Japan, Kutani porcelain, late 18th cent.
ΤΙΤ1999.673

ΤΟΡΙΙ ΚΙΓΙΟΝΟΜΠΟΥ(;)

Χαρακτικό μονόχρωμο

Ιαπωνία, τέλη 17ου-αρχές 18ου αι.

TIT1999.133

TORII KIYONOBU (?)

Black-and-white print

Japan, late 17th-early 18th cent.

TIT1999.133

Ιαπωνικά τυπώματα

Η παραγωγή ξυλογραφιών άρχισε τον 17ο αι. παράλληλα με την άνοδο της νέας αστικής και εμπορικής ιαπωνικής τάξης. Καθώς τα ζωγραφικά έργα, τα οποία κατ'εξοχήν και από αιώνες εκφράζουν τους Ιάπωνες, δεν ήταν δυνατόν, και λόγω κόστους αλλά και λόγω όγκου και ευπάθειας του υλικού, να γίνουν εύκολα κτήμα της νέας αυτής τάξης, δημιουργήθηκε και εξελίχτηκε σταδιακά η ιαπωνική τεχνική του τυπώματος, που σκοπό έχει τη δημιουργία πολλών αντιγράφων ενός ζωγραφικού θέματος.

Αν και η αριστοκρατική τάξη εξακολουθούσε να αποδίδει αξία μόνο στα ζωγραφικά έργα και να αντιμετωπίζει τις ξυλογραφίες ως έργα δεύτερης κατηγορίας, η ξυλογραφία γνώρισε μεγάλη διάδοση και επιτυχία. Καθώς τα θέματα των ξυλογραφιών, σε αντίθεση με την αυστηρά καθορισμένη θεματογραφία της ζωγραφικής, περιελάμβαναν θέματα της καθημερινής ζωής, όπως περιγραφές ταξιδιών, απόψεις φημισμένων περιοχών, προσωπογραφίες ηθοποιών, σκηνές από τα σπίτια με τις γκέισες ή από διάφορα τείλοποιεία, τα έργα αυτά σύντομα έγιναν ιδιαίτερος δημοφιλή και κυκλοφόρησαν σε πολλά αντίτυπα.

Τα ιαπωνικά τυπώματα γνώρισαν μεγάλη ακμή τον 18ο και το α' μισό του 19ου αι. και φημισμένοι καλλιτέχνες ή σχολές καλλιτεχνών συνέδεσαν το όνομά τους με τη μορφή αυτή

της τέχνης. Από τα γνωστότερα ονόματα είναι εκείνα των Utamaro, Hiroshige, Hokusai, Harunobu, Masanobu και Torii. Τα έργα τους γνώρισαν ιδιαίτερη απήχηση και στην Ευρώπη το δεύτερο μισό του 19ου αι. Τάραξαν κυριολεκτικά τα ευρωπαϊκά δεδομένα στην τέχνη και λόγω της απόδοσής τους με τελείως λιτά, αφαιρετικά στοιχεία, στα οποία μεγάλη σημασία είχε η μεμονωμένη, συνεχής πινελιά για τη δημιουργία του σχεδίου, αλλά κυρίως λόγω του ιδιαίτερου και πρωτοποριακού τρόπου με τον οποίον παρουσίαζαν τον κόσμο. Δεν είναι τυχαία η ονομασία του είδους αυτού της τέχνης από τους ίδιους τους Ιάπωνες ως Ukiyo-e, δηλ. ως του περιρρέοντος κόσμου.

Αφορμή για την επαφή των Ευρωπαίων με τα ιαπωνικά τυπώματα υπήρξε μία έκδοση του γαλλικού εκδοτικού οίκου Goncourt στα μέσα του 19ου αιώνα, με έργα των ανωτέρω καλλιτεχνών, η οποία γνώρισε τέτοια επιτυχία και επηρέασε σε τέτοιο βαθμό τους καλλιτέχνες της εποχής, ώστε μεγάλοι ζωγράφοι όπως ο Toulouse-Lautrec, ο Gauguin, ο van Gogh κ.ά. να αρχίσουν να αφομοιώνουν στην τεχνική τους στοιχεία των ιαπωνικών τυπωμάτων. Η τάση αυτή οδήγησε τελικά στη διαμόρφωση του ιμπρεσιονιστικού ρεύματος και γενικότερα επηρέασε τα κινήματα του μοντερνισμού.

Αγλαΐα Καραμάνου

Βιογραφίες Καλλιτεχνών

Ιωάννης ΑΛΤΑΜΟΥΡΑΣ

Φλωρεντία 1852 – Σπέτσες 1878

Ζωγράφος. Έλαβε τα πρώτα μαθήματα ζωγραφικής από τη μητέρα του, τη ζωγράφο Ελένη Μπούκουρα. Στη συνέχεια φοίτησε στο Σχολείο των Τεχνών, στην τάξη του Νικηφόρου Λύτρα (1871). Συνέχισε τις σπουδές του στην Κοπεγχάγη, στο εργαστήριο του θαλασσογράφου C. F. Soerensen στην Kongelige Danske Kunstakademie (1873–1876). Είναι ο πρώτος Έλληνας ζωγράφος, ο οποίος αντιμετωπίζει το τοπίο και τη θαλασσογραφία ως ανεξάρτητα εικαστικά θέματα και εκφράζεται με το ιμπρεσιονιστικό λεξιλόγιο, μολοντί προγενέστερος του κινήματος.

Μιχαήλ ΑΞΕΛΟΣ

Σητεία 1877 – Αθήνα 1965

Ζωγράφος. Σπούδασε νομικά και κατόπιν ζωγραφική στην Σ.Κ.Τ. με δασκάλους τους Ιακωβίδη, Ροϊλό, Βικάτο. Συνέχισε τις σπουδές του στο Παρίσι (Académie Julian και Grande Chaumière). Στη ζωγραφική του ενδιαφέρεται τόσο για την ανθρώπινη μορφή σε προσωπογραφίες και εικόνες από τις καθημερινές δουλειές, όσο και για το τοπίο που τα αποδίδει στην αρχή με ιμπρεσιονιστική τεχνοτροπία που αργότερα θα μεταμορφωθεί σε ιδιότυπο εξπρεσιονισμό.

Ουμβέρτος ΑΡΓΥΡΟΣ

Καβάλα 1884(;) – Αθήνα 1963

Ζωγράφος. Σπούδασε στην Α.Σ.Κ.Τ. με δασκάλους το Ν. Λύτρα και το Γ. Ροϊλό (1900). Συνέχισε τις σπου-

δές του στο Μόναχο με υποτροφία (1906–1929). Μελέτησε τη θρησκευτική εικονογραφική παράδοση σε μεγάλα κέντρα της Ορθοδοξίας. Καθηγητής της Σχολής Καλών Τεχνών (1929–1953) και από το 1959 μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.

Αγήςνωρ ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ

Λάρισα 1898 – Αθήνα 1977

Ζωγράφος, αγιογράφος, χαράκτης. Σπούδασε στην Α.Σ.Κ.Τ. (1915–1921) με δασκάλους τους Γ. Ροϊλό, Γ. Ιακωβίδη και Π. Μαθιόπουλο. Ταξίδεψε σε διάφορα μέρη στην Ελλάδα. Το 1930 συμμετείχε στην ίδρυση της καλλιτεχνικής ομάδας Τέχνη. Επηρεάστηκε ιδιαίτερα από τη λαϊκή τέχνη και την τέχνη των παιδιών. Εργάστηκε στην αγιογράφηση πολλών ναών, ασχολήθηκε με την εικονογράφηση βιβλίων και παρουσίασε πλούσιο διδακτικό έργο.

Γεώργιος ΒΑΚΑΛΟ (Βακαλόπουλος)

Κωνσταντινούπολη 1902 – Αθήνα 1991

Ζωγράφος, σκηνογράφος. Άρχισε τις εικαστικές σπουδές του κοντά στον Λ. Πράσινο και συνέχισε στο Παρίσι, όπου σπούδασε διακοσμητική στην École des Arts Décoratifs και στις Ακαδημίες Grand Chaumière και Julian (1922–1928) και παρακολούθησε μαθήματα σκηνογραφίας. Έχει συνεργαστεί με πολλά θέατρα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Το 1917 ίδρυσε με τους Π. Τέτση, Φ. Φραντζεσκάκη και Ε. Βακαλό την ομάδα Στάθμη, την πρώτη σχολή διακοσμητικών τεχνών στην Ελλάδα.

Πάνος ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ

Κυδωνιές Μ. Ασίας 1900 – Αθήνα 1986

Ζωγράφος, κεραμίστας. Πραγματοποίησε σπουδές ζωγραφικής στην École des Beaux-Arts της Μασσαλίας και κεραμικής στη Σχολή Saint-Jean du Desert (1923–1930). Με την επιστροφή του στην Ελλάδα ανέλαβε τη διεύθυνση του καλλιτεχνικού εργαστηρίου της Α.Ε. Κεραμικός και στη συνέχεια υπήρξε καλλιτεχνικός διευθυντής του εργοστασίου Κεραμική ΑΚΕΛ (1942–1957). Μετά το 1957 συνέχισε να εργάζεται στο ιδιωτικό του εργαστήριο στο Μαρούσι.

Λουκάς ΒΕΝΕΤΟΥΛΙΑΣ

Θεσσαλονίκη 1930– Θεσσαλονίκη 1984

Ζωγράφος, σκηνογράφος. Πρώτος δάσκαλός του στη ζωγραφική υπήρξε ο Ν. Γ. Πεντζίκης. Σπούδασε στην Α.Σ.Κ.Τ. κοντά στους Γ. Μόραλη και Σ. Παπαλουκά (1954–1958), ενώ αργότερα ασχολήθηκε με τη σκηνογραφία και τις γραφικές τέχνες. Κύριο θέμα του έργου του αποτελεί η απεικόνιση του αστικού χώρου της Θεσσαλονίκης.

Σπυρίδων ΒΙΚΑΤΟΣ

Αργοστόλι 1874/78 – Αθήνα 1960

Ζωγράφος. Σπούδασε αρχικά με υποτροφία στο Σχολείο των Καλών Τεχνών (1896–1898) με δασκάλους τους Σ. Προσαλέντη και Ν. Λύτρα και συνέχισε με υποτροφία στην Ακαδημία Καλών Τεχνών του Μονάχου (1900–1905/6). Αργότερα δίδαξε στην Α.Σ.Κ.Τ. της Αθήνας (1909–1913), υποδεικνύοντας στους μαθητές του έναν αυστηρά ακαδημαϊκό τρόπο γραφής. Το 1937 τιμήθηκε από την Ακαδημία Αθηνών με το Αριστείο Γραμμάτων και Τεχνών και το 1951 εξελέγη επίτιμος καθηγητής στην Ακαδημία Καλών Τεχνών του Μονάχου.

Αριστείδης ΒΛΑΣΣΗΣ

Ηράκλειο Κρήτης 1947

Ζωγράφος. Μαθήτευσε κοντά στο ζωγράφο Α. Αλεξανδρίδη και συνέχισε με ελεύθερες σπουδές. Ο προβληματισμός της θεματογραφίας του αφορά τον άνθρωπο, τα υπαρξιακά προβλήματά του και την ένταξή του στο κοινωνικό σύνολο. Μέσα στη δεκαετία του 1980 περνά στον κριτικό ρεαλισμό.

François BOUCHER

Παρίσι 1703 – Παρίσι 1770

Ζωγράφος, χαράκτης. Εργάστηκε αρχικά στο εργαστήριο σχεδιασμού υφασμάτων του πατέρα του. Στη συνέχεια δάσκαλός του ήταν ο Lemoine. Ταξίδεψε στην Ιταλία (1727–1731). Ζωγράφησε ιστορικά, θρησκευτικά και μυθολογικά θέματα, ενώ παράλληλα ει-

κονογράφησε λογοτεχνικά κείμενα και ασχολήθηκε με τη διακόσμηση αντικειμένων (έπιπλα, πορσελάνες). Το 1734 έγινε δεκτός στη Γαλλική Ακαδημία. Αργότερα ανέλαβε διευθύνων διακοσμητής της Βασιλικής Μουσικής Ακαδημίας (1744–1748) και το 1752 λάμβανε μισθό και κατοικία στο Λούβρο. Το 1755 έγινε υποδιευθυντής στη Βιοτεχνία των Gobelins και το 1765 κέρδισε τον τίτλο του Πρώτου Ζωγράφου του βασιλιά.

Γιάννης ΓΑΪΤΗΣ

Αθήνα 1923 – Αθήνα 1984

Ζωγράφος, γλύπτης, χαράκτης. Σπούδασε ζωγραφική στην Α.Σ.Κ.Τ. και συνέχισε τις σπουδές του στο Παρίσι, στην École des Beaux-Arts και στην Académie de la Grande Chaumière (1954–1957). Εργάστηκε τόσο στην Αθήνα όσο και στο Παρίσι και το 1967 παρουσίασε στη ζωγραφική και τη γλυπτική τα γνωστά ανθρωπάκια του. Με αυτή τη τυποποιημένη ανθρωπινή μορφή προσπάθησε να εκφράσει το χαρακτήρα του κόσμου μας.

Δημήτριος ΓΑΛΑΝΗΣ

Αθήνα (Κύμη;) 1879 – Αθήνα 1966

Χαράκτης, ζωγράφος, γελοιογράφος. Σπούδασε στη Σχολή Πολιτικών Μηχανικών του Πολυτεχνείου (1897–1899) και το 1899 παρακολούθησε μαθήματα σχεδίου από το Ν. Λύτρα. Συνέχισε τις σπουδές του στην École des Beaux-Arts στο Παρίσι (1900–1902). Συνεργάστηκε με χιουμοριστικά περιοδικά στη Γαλλία και τη Γερμανία δημοσιεύοντας γελοιογραφίες. Το 1929 αρνήθηκε να αναλάβει την έδρα χαρακτικής στην Α.Σ.Κ.Τ., ενώ από το 1930 αφιερώθηκε αποκλειστικά στη χαρακτική, διδάσκοντάς την στο εργαστήριό του. Υπήρξε ανανεωτής των παραδοσιακών τρόπων χάραξης και επανέφερε σε χρήση την ξυλογραφία και τη χαλκογραφία.

Απόστολος ΓΕΡΑΛΗΣ

Μυτιλήνη 1886 – Αθήνα 1983

Ζωγράφος. Σπούδασε ζωγραφική στην Α.Σ.Κ.Τ. με δασκάλους τους Σ. Βικάτο, Γ. Ροϊλό και Γ. Ιακωβίδη και συνέχισε στην Académie Julian στο Παρίσι (1910–1915). Η θεματολογία του περιλαμβάνει σκηνές της καθημερινής ζωής και εσωτερικά, στις οποίες αναγνωρίσιμα είναι τα χαρακτηριστικά του ακαδημαϊσμού της Σχολής του Μονάχου με επιδράσεις του υπαιθρισμού.

Όμηρος ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Σώκια Μ. Ασίας 1912 – Θεσσαλονίκη 1976

Ζωγράφος, χωρίς συστηματικές σπουδές στις Καλές

Τέχνες. Αποφοίτησε από τη γαλλική Σχολή St. Paul με σκοπό να ασχοληθεί με το εμπόριο, ακολουθώντας την οικογενειακή παράδοση. Το 1947 εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη και ίδρυσε ανεξάρτητη καπνεμπορική επιχείρηση. Μολονότι ξεκίνησε να ζωγραφίζει από το 1946, δημόσια παρουσίασε τη δουλειά του μόλις το 1963. Παράλληλα ασχολήθηκε με την πλαστική και τη χρηστική κεραμική.

Γεώργιος ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΣ (GOUNARO)
Σωζόπολη Βουλγαρίας 1889 – Αθήνα 1977

Ζωγράφος. Σπούδασε με υποτροφία στην Académie Julian στο Παρίσι (1919–1924) και στη συνέχεια στην Académie de la Grande Chaumière (1924–1925). Το 1932 επέστρεψε οριστικά στην Ελλάδα. Ανέλαβε την τοιχογράφηση της Αίθουσας των Συνεδριάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου στο Δημαρχείο Αθηνών (1937–1939) με σκηνές από την ελληνική μυθολογία και την ιστορία της Αθήνας. Ο ζωγραφικός του κόσμος είναι ο κόσμος του ονείρου· οι μορφές ζωγραφίζονται με έντονα περιγράμματα πάνω σε φόντο από φωτεινές και σκοτεινές επιφάνειες.

Jean COCTEAU
Maisons-Laffite 1899 – Milly-la-forêt 1963

Ζωγράφος, συγγραφέας, ποιητής, σκηνοθέτης. Πολύπλευρη προσωπικότητα, η οποία εκφράστηκε και με τη γλώσσα της ζωγραφικής, δίνοντας νέα πνοή σε ρεύματα, όπως ο ντανταϊσμός και ο σουρεαλισμός. Δημοσίευσε βιβλία σχεδίων και εικονογράφησε τα λογοτεχνικά του έργα. Το 1955 έγινε μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας.

Αδαμάντιος ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
Λευκωσία 1900 – Λευκωσία 1994

Ζωγράφος. Σπούδασε ζωγραφική στο St. Martin's School of Art (1920–1921) και στο Royal College of Art στο Λονδίνο (1921–1923). Το 1926 επέστρεψε στην Κύπρο και διορίστηκε διευθυντής στο Μουσείο Λαϊκής Τέχνης. Κύριο θέμα του αποτελεί ο κόσμος της Κύπρου, το τοπίο και οι άνθρωποι, σε επεισόδια από τη σύγχρονη ιστορία του νησιού, στα οποία εμφανίζονται ιμπρεσιονιστικά και εξπρεσιονιστικά στοιχεία.

Raul DUFY
Havre 1877 – Forcalquier 1953

Ζωγράφος, χαράκτης. Σπούδασε στην École Nationale des Beaux-Arts του Παρισιού. Παρουσίασε τα έργα του στα Salon του Παρισιού (Salon des Artistes Français και Salon d'Automne). Θεωρείται από τους θεμελιωτές του φωβισμού. Ήταν εξαιρετικά

παραγωγικός και δημοφιλής ζωγράφος· απεικόνισε κυρίως τα τοπία της Νότιας Γαλλίας.

Νίκος ΕΓΓΟΝΟΠΟΥΛΟΣ
Αθήνα 1910 – Αθήνα 1985

Ζωγράφος, σκηνογράφος, ποιητής. Είναι ο σημαντικότερος εκφραστής του σουρεαλισμού στην Ελλάδα. Σπούδασε στην Α.Σ.Κ.Τ. με δασκάλους τους Κ. Παρθένη, Δ. Μπισκίνη και Γ. Κεφαλληνό. Τον απασχόλησε η μελέτη του ιμπρεσιονισμού, καθώς και της βυζαντινής και μεταβυζαντινής τέχνης και αισθητικής. Το 1967 διορίστηκε καθηγητής ζωγραφικής και ελεύθερου σχεδίου στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Ε.Μ.Π. Τόσο το σουρεαλιστικό ζωγραφικό του έργο, όσο και οι ποιητικές του συλλογές προκάλεσαν τις έντονες αντιδράσεις του κοινού και των κριτικών.

Δημήτριος ΖΩΓΡΑΦΟΣ
π.1790 – μετά το 1840/1843

Λαϊκός ζωγράφος. Έλαβε ενεργό μέρος στην Ελληνική Επανάσταση. Δέχτηκε παραγγελία από το Στρατηγό Μακρυγιάννη σχετική με την εικονογράφηση του Αγώνα, την οποία εκτέλεσε στην Αθήνα (1836–1839) μαζί με τους γιους του Παναγιώτη και έναν δεύτερο, του οποίου το όνομα δεν είναι γνωστό. Οι πίνακες, οι οποίοι προορίζονταν για τον Όθωνα και τους πρέσβεις των Τριών Μεγάλων Δυνάμεων, ζωγραφίστηκαν με την παραδοσιακή τεχνική της αυγοτέμπερας πάνω σε ξύλινες σανίδες, ενώ έγινε και μια σειρά υδατογραφιών. Η τεχνοτροπία του Ζωγράφου εντάσσεται στη λαϊκή εικονογραφική παράδοση με στοιχεία βυζαντινά και κάποιες έμμεσες δυτικές επιρροές.

Γεώργιος ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ
Χίδηρα Λέσβου 1853 – Αθήνα 1932

Ζωγράφος. Σπούδασε ζωγραφική στο Σχολείο των Τεχνών με δασκάλους τους Ν. Λύτρα και Λ. Δρόση (1870–1877). Συνέχισε τις σπουδές του με υποτροφία στην Ακαδημία του Μονάχου (1877–1883). Παρέμεινε στο Μόναχο, εμφανίζοντας έντονη καλλιτεχνική δραστηριότητα. Το 1900 επέστρεψε στην Ελλάδα και ανέλαβε τη διεύθυνση της Εθνικής Πινακοθήκης. Το 1904 έγινε καθηγητής ελαιογραφίας στο Σχολείο των Τεχνών και αργότερα διευθυντής του (1919–1930). Το 1926 χρίστηκε ακαδημαϊκός. Στο έργο του επικρατούν τα στοιχεία του ακαδημαϊσμού της Σχολής του Μονάχου.

Αλέξανδρος ΚΑΛΛΟΥΔΗΣ
Αθήνα/Κρήτη 1850/1853 – Αθήνα 1923

Ζωγράφος. Σπούδασε στην École des Beaux-Arts στο

Παρίσι (1875–1885). Από το 1876 παρουσίασε το έργο του σε διεθνείς ομαδικές εκθέσεις, στα Salons του Παρισιού, την Αλεξάνδρεια και αλλού. Δίδαξε στο Σχολείο των Τεχνών (1886–1916). Ασχολήθηκε κυρίως με τις προσωπογραφίες και τις νεκρές φύσεις, εκτελώντας τες κατά τα διδάγματα του ακαδημαϊσμού.

Κυριάκος ΚΑΜΠΑΔΑΚΗΣ
Δράμα 1938

Γλύπτης. Σπούδασε γλυπτική και χαρακτηριστική στη Σχολή Εικαστικών Τεχνών του Βερολίνου (1962–1967). Από το 1975 ζει και εργάζεται στη Θεσσαλονίκη. Τον ενδιαφέρει η ανθρώπινη μορφή, την οποία δουλεύει σε μέταλλο. Έχει πραγματοποιήσει πολλές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Νικόλαος ΚΑΝΤΟΥΝΗΣ
Ζάκυνθος 1768 – Ζάκυνθος 1834

Ζωγράφος. Αυτοδίδακτος, αν και μαθήτευσε κοντά σε αγιογράφους, όπως ο Μαρτελάνος, ο Κοράνης και ο Κουτούζης. Ήταν ιερέας και μέλος της Φιλικής Εταιρείας. Τη θεματογραφία του αποτελούν θρησκευτικές και κοσμικές σκηνές και προσωπογραφίες. Χαρακτηριστικός εκπρόσωπος της Επτανησιακής Σχολής με πολλά στοιχεία μίμησης των κλασικών δυτικοευρωπαίων ζωγράφων.

Βάσω ΚΑΤΡΑΚΗ
Αιτωλικό Μεσολογγίου 1914 – Αθήνα 1988

Χαράκτρια. Σπούδασε στην Α.Σ.Κ.Τ. με δασκάλους τον Κ. Παρθένη και τον Γ. Κεφαλληνό. Κατά τη διάρκεια της Κατοχής σχεδίασε και τύπωσε πολλά παρόνομα έντυπα, ως μέλος της Αντίστασης. Ασχολήθηκε αρχικά με την ξυλογραφία. Από το 1955 άρχισε να χαράζει σε ψαμμίτη. Το έργο της χαρακτηρίζει η έντονη σχηματικότητα και η αντίθεση λευκού–μαύρου.

Φώτης ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ
Αϊβαλί Μ. Ασίας 1895 – Αθήνα 1965

Ζωγράφος, αγιογράφος, συγγραφέας. Το 1913 εγγράφηκε στη Σχολή Καλών Τεχνών, την οποία εγκατέλειψε το 1915 και έφυγε στη Γαλλία. Μετά τη μικρασιατική καταστροφή επέστρεψε στην Αθήνα και ήλθε σε επαφή με τη βυζαντινή ζωγραφική. Εργάστηκε ως συντηρητής εικόνων στο Βυζαντινό Μουσείο και στο Μυστρά. Το 1936 τον βρήκε να συντηρεί τοιχογραφίες της Περιβλέπτου. Μετά από δημόσια παραγγελία εικονογράφησε το γραφείο του προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου στο Δημαρχείο Αθηνών (1937–1939/40). Η βυζαντινότητα τεχνοτρο-

πία του επιβιώνει ως τις μέρες μας στην αγιογράφηση ναών. Αγιογράφησε πολλούς ναούς και ιδιωτικά παρεκκλήσια.

Αλέκος ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
Λαμία 1905 – Αθήνα 1975

Ζωγράφος. Αρχικά μαθήτευσε στον αγιογράφο Γ. Σαραφιανό και εικονογράφησε μαζί του ναούς της γενέτειράς του. Το 1923 εισήχθη στο τρίτο έτος της Α.Σ.Κ.Τ ως εξαιρετικό ταλέντο με δασκάλους τους Γ. Ιακωβίδη και Ν. Λύτρα και στη συνέχεια συνέχισε τις σπουδές του στο Παρίσι. Εργάστηκε ως σχεδιαστής στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών (1940–1960). Χαρακτηριστικές είναι οι αφαιρετικές του συνθέσεις με τα πλούσια χρώματα.

Γιώργος ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Βόλος 1895 – Αθήνα 1967

Ζωγράφος. Σπούδασε στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Λειψίας και στην Académie de la Grande Chaumière στο Παρίσι. Το 1936 έλαβε το αργυρό μετάλλιο στη Διεθνή Έκθεση του Παρισιού. Ζωγράφησε προσωπογραφίες, τοπία και ηθογραφικά θέματα, με έμφαση στα ρεαλιστικά και ιμπρεσιονιστικά στοιχεία.

Κώστας ΚΟΥΛΕΝΤΙΑΝΟΣ
Αθήνα 1918 – Arles 1995

Γλύπτης. Σπούδασε στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας με δάσκαλο τον Μ. Τόμπρο. Από το 1945 εργάστηκε στη Γαλλία. Ασχολήθηκε κυρίως με το μέταλλο, προσεγγίζοντας το με βάση τα δεδομένα της γεωμετρικής αφαίρεσης.

Τάσιος ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΣ
Βελανιδιά Βοΐου Κοζάνης 1937

Γλύπτης. Σπούδασε γλυπτική, ζωγραφική, χαρακτηριστική, φωτογραφία, σχεδίαση και μελέτη εικαστικού και βιομηχανικού γυαλιού στη Σχολή Καλών Τεχνών στο Wroclaw της Πολωνίας (1958–1964), όπου και δίδαξε στη συνέχεια (1966–1967). Από το 1966 ασχολείται με το γυαλί. Διδάσκει σχέδιο στη Σχολή Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. Ανήκει στο κίνημα του New Glass (ή Hot Glass) και εκμεταλλεύεται τη διαφάνεια και το φως του γυαλιού.

Απόστολος ΛΑΒΔΑΣ
Καλαμάτα 1931

Ζωγράφος. Σπούδασε στην École des Beaux-Arts στις Βρυξέλλες (1962–1965) και στην École des Beaux-Arts στο Παρίσι (1965–1966). Στο έργο του κυριαρχεί η ανθρώπινη μορφή, την οποία διακοσμεί με πλούσια χρώματα.

Νικόλαος ΛΥΤΡΑΣ
Αθήνα 1883 – Αθήνα 1927

Ζωγράφος. Μαθήτευσε κοντά στον πατέρα του, το Νικηφόρο Λύτρα και συνέχισε τις σπουδές του στη Σχολή Καλών Τεχνών με δάσκαλο τον Γ. Ιακωβίδη (1904–1906). Αργότερα επισκέφθηκε το εργαστήριο του Λ. Λάιφτς στο Μόναχο (1906 – 1911). Από το 1923 δίδασκε στην Α.Σ.Κ.Τ. Τον ενδιαφέρει η απτικήτητα των χρωμάτων, τα οποία απλώνει παχιά και αφήνει σχεδόν αδόλευτα πάνω στη ζωγραφική επιφάνεια. Άνοιξε νέους δρόμους στην ελληνική τοπιογραφία.

Κωνσταντίνος ΜΑΛΕΑΣ
Κωνσταντινούπολη 1879 – Αθήνα 1928

Ζωγράφος. Σπούδασε αρχιτεκτονική στην Κωνσταντινούπολη και συνέχισε στο Παρίσι, όπου φοίτησε στην Ανώτερη Κρατική Σχολή Διακοσμητικών Τεχνών, ενώ παράλληλα επισκεπτόταν το εργαστήριο του Henri Martin, χαρακτηριστικό του συμβολισμού και του νεοιμπρεσιονισμού (1901–1907). Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του ταξίδεψε στην Ανατολή. Το 1917 βρέθηκε στη Θεσσαλονίκη, διορισμένος στη θέση του αρχιμηχανικού του Δήμου. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της ομάδας Τέχνη. Το 1923 του απονεμήθηκε το Αριστείο Γραμμάτων και Τεχνών. Ταξίδεψε πολύ και ασχολήθηκε κυρίως με το τοπίο, στο οποίο εφάρμοσε τις καινοτομίες των νέων ευρωπαϊκών ρευμάτων.

Marino MARINI
Pistoia 1901 - Viareggio 1980.

Γλύπτης, ζωγράφος, χαράκτης. Σπούδασε στην Ακαδημία της Φλωρεντίας και στη συνέχεια στη Ρώμη και στο Μιλάνο. Δίδαξε γλυπτική στη Scuola di Arte της Monza (1929–1940). Ταξίδεψε στο Παρίσι και στη Β. Ευρώπη. Το 1946 εγκαταστάθηκε μόνιμα στο Μιλάνο. Το 1952 έλαβε το πρώτο βραβείο γλυπτικής στη Biennale της Βενετίας. Επαναλαμβανόμενο μοτίβο στο έργο του αποτελεί το σύμπλεγμα αλόγου και αναβάτη. Από τις σημαντικότερες μορφές του κλασικισμού του 20ου αι., έδωσε νέα πνοή στην ιταλική τέχνη.

Γιώργος ΜΑΥΡΟΪΔΗΣ
Πειραιάς 1912

Ζωγράφος, λογοτέχνης. Σπούδασε αρχικά νομικά και πολιτικές επιστήμες και στη συνέχεια υπηρέτησε στο διπλωματικό σώμα, ενώ ταυτόχρονα είχε αρχίσει να ασχολείται επαγγελματικά με τη ζωγραφική. Το 1959 εξελέγη καθηγητής στην Α.Σ.Κ.Τ., στη συνέχεια διευθυντής (1975–1977) και αργότερα πρώτος πρύτανης (1977–1978). Έφυγε από την Α.Σ.Κ.Τ. το 1982. Ήταν

αυτοδίδακτος και θεωρούσε δασκάλους του το Greco, τον Matisse και το Θεόφιλο. Στα έργα του κυριαρχούν έντονα χρώματα και εξπρεσιονιστικά στοιχεία.

Μέντης ΜΠΟΣΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥ (ΜΠΟΣΤ)
Κωνσταντινούπολη 1918 – Αθήνα 1995

Ζωγράφος, γελοιογράφος, συγγραφέας. Σπούδασε αρχικά στην Α.Σ.Κ.Τ την οποία όμως εγκατέλειψε για ελεύθερες σπουδές. Μελέτησε ιδιαίτερα τη βυζαντινή και λαϊκή τέχνη. Εργάστηκε ως εικονογράφος σε περιοδικά και ασχολήθηκε με την πολιτική σάτιρα και τη γελοιογραφία. Διαμόρφωσε ιδιαίτερο, προσωπικό γλωσσικό ύφος, που συνοδεύει πάντα τα έργα του με τίτλους και επιγραφές. Έγραψε πολλά θεατρικά έργα και παρωδίες αρχαίων δραμάτων και κωμειδολίων.

Γεώργιος ΜΠΟΥΖΙΑΝΗΣ
Αθήνα 1885 – Αθήνα 1959

Ζωγράφος. Σπούδασε στην Α.Σ.Κ.Τ. κοντά στο Ν. Λύτρα και τον Κ. Βολανάκη (1897–1906) και συνέχισε τις σπουδές του στην Ακαδημία του Μονάχου. Το 1910 δοούλεψε κοντά στον ιμπρεσιονιστή Max Liebermann στο Βερολίνο, ενώ το 1927 έγινε μέλος της Münchener Neue Sezession, δίπλα σε καλλιτέχνες όπως ο Nolde και ο Kokoschka. Μετά από σύντομη παραμονή στο Παρίσι (1929–1932), επέστρεψε στην Ελλάδα (1934). Είναι ο κυριότερος εκπρόσωπος του γερμανικού εξπρεσιονισμού στην Ελλάδα.

Δημήτρης ΜΥΤΑΡΑΣ
Χαλκίδα 1934

Ζωγράφος. Σπούδασε στην Α.Σ.Κ.Τ. με καθηγητές τους Γ. Μόραλη και Σ. Παπαλουκά (1953–1957). Το 1961 συνέχισε τις σπουδές του στη Γαλλία με υποτροφία του Ι.Κ.Υ. και παρακολούθησε μαθήματα σκηνογραφίας στην École Supérieure des Arts Décoratifs και εσωτερικής διακόσμησης στη Metiers d'Art. Το 1975 εξελέγη τακτικός καθηγητής στην Α.Σ.Κ.Τ. Έχει συμμετάσχει σε πολλές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Γεώργιος ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
Μαρώνεια Ροδόπης 1924

Γλύπτης, περιβάλλοντα, εγκαταστάσεις. Σπούδασε αρχικά στη Φυσικομαθηματική Σχολή του Α.Π.Θ. (1942–19458) και στη συνέχεια στην Α.Σ.Κ.Τ. με δασκάλους τους Μ. Τόμπρο και Θ. Απάρτη. Δίδαξε γλυπτική στην Α.Σ.Κ.Τ. (1979–1991), υπήρξε πρύτανης της σχολής (1984–1989) και μέλος της Επιτροπής Εικαστικών στο ΥΠ.ΠΟ. Αρχικά δοούλεψε το χαλκό, αλ-

λά γρήγορα στράφηκε στο σίδηρο και στο χάλυβα, που του προσφέρουν μεγαλύτερη αφαιρετικότητα και λιτότητα.

Κωνσταντίνος ΞΕΝΑΚΗΣ
Κάιρο 1931

Ζωγράφος, γλύπτης, χαράκτης, περιβάλλοντα. Την πρώτη μελέτη του σχεδίου στο Κάιρο ακολούθησαν σπουδές αρχιτεκτονικής και κατόπιν ζωγραφικής στο Παρίσι, στην Académie de la Grande Chaumière. Δούλεψε στο Παρίσι και το Βερολίνο. Ενδιαφέρεται για τη χρήση των σημείων και της γεωμετρίας για την απόδοση εννοιών και καταστάσεων με ιδιαίτερα προσωπικό τρόπο. Είναι Ιππότης των Γραμμάτων και των Τεχνών της Γαλλίας.

Νικόλαος ΞΥΔΙΑΣ-ΤΥΠΑΛΔΟΣ
Ληξούρι Κεφαλονιάς 1826 – Αθήνα 1909

Ζωγράφος. Σπούδασε αρχικά στη Βενετία και στη Φλωρεντία, συνέχισε στο Λονδίνο, για να καταλήξει στο Παρίσι. Ήταν ο πρώτος Έλληνας ζωγράφος που αντιμετώπισε την προσωπογραφία ως αυτόνομο έργο τέχνης. Μολονότι ζωγραφίζει στο κλίμα του ακαδημαϊκού ρεαλισμού του 19^{ου} αιώνα, στα έργα του διακρίνονται στοιχεία των νεωτεριστικών κινήσεων της εποχής, όπως και επιρροές από τις αναζητήσεις των υπαίθριστων.

Περικλής ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Αθήνα 1849 – Βρυξέλλες 1884

Ζωγράφος. Σπούδασε στο Σχολείο των Τεχνών με δάσκαλο το Ν. Λύτρα (1864–1871) και συνέχισε στην Ακαδημία του Μονάχου, όπου επικρατούσε η έντονη παρουσία του von Piloty. Το 1872 μεταβαίνει στο Παρίσι, όπου γοητεύεται από το φιλελευθερισμό και την πολυφωνία, που επικρατεί στα εικαστικά πράγματα. Επηρεάζεται καθοριστικά από τον Courbet, το Manet και τα μηνύματα του ιμπρεσιονισμού, τα οποία θα κατευθύνουν τις εικαστικές του αναζητήσεις τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής του στις Βρυξέλλες.

Κωνσταντίνος ΠΑΡΘΕΝΗΣ
Αλεξάνδρεια 1878 – Αθήνα 1967

Ζωγράφος. Το ιδιαίτερο, προσωπικό ύφος του Παρθένου έχει τις επιρροές του στο βιενέζικο συμβολισμό (σύντομη παραμονή στη Βιέννη 1897–1904) και στα μετιμπρεσιονιστικά ρεύματα του Παρισιού (1909–1912). Το 1929 διορίζεται καθηγητής στην Α.Σ.Κ.Τ., όπου διδάσκει ως το 1946. Το 1948 ανάλαβε τη διακόσμηση με αλληγορικές παραστάσεις του πρώτου ορόφου στο Δημαρχείο Αθηνών, δημόσια παραγγελία που ποτέ δεν εκτελέστηκε. Χαρακτηρι-

στικές είναι οι αποπνευματωμένες μορφές και τα επαναλαμβανόμενα θρησκευτικά και μυθολογικά θέματα, δουλεμένα με προσωπικό διακοσμητικό ιδίωμα.

Ναυσικά ΠΑΣΤΡΑ
Καλαμάτα 1921

Γλύπτρια. Σπούδασε στην Sommerakademie του Salzburg και συνέχισε τις σπουδές της στη Σχολή Καλών Τεχνών της Βιέννης, στο εργαστήριο του Fritz Wortuba (1957–1962). Παρακολούθησε σεμινάρια Θεωρίας της Τέχνης στην École Pratique des Hautes Études (1967–1973). Από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 ζει και εργάζεται στο Παρίσι, στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Είναι κύρια εκπρόσωπος της εννοιολογικής τέχνης στην Ελλάδα.

Αριστείδης ΠΑΤΣΟΓΛΟΥ
Μυτιλήνη 1941

Γλύπτης. Σπούδασε στην Α.Σ.Κ.Τ. (1965–1969). Από το 1969 εγκαθίσταται στο Παρίσι, όπου συνεχίζει τις σπουδές του. Τον απασχολεί η γυναικεία μορφή, την οποία δουλεύει κυρίως σε μέταλλο.

Paul-Dominique PHILIPPOTEAUX
Παρίσι 1846 – ; 1923

Ζωγράφος. Ζωγράφησε πολεμικές και ιστορικές σκηνές, όπως και ο πατέρας του Henri-Félix-Emmanuel Philippoteaux, κοντά στον οποίο μαθήτευσε αρχικά. Δούλεψε κοντά στον Cabanel και τον L. Cogniet. Διακρίθηκε στη ζωγραφική μεγάλων πανοραμάτων ή κυκλοραμάτων. Τα δύο γνωστότερα βρίσκονται στην Αμερική. Πρόκειται για την απεικόνιση της μάχης του Gettysburg (1863) που έγινε μεταξύ των ετών 1881–1883 και επαναλήφθηκε σε τέσσερες εκδοχές που εκτέθηκαν στο Σικάγο (σήμερα στο Wake Forest University της Β. Καρολίνας), στη Βοστώνη (σήμερα στο Gettysburg), τη Φιλαδέλφεια και τη Νέα Υόρκη. Ως επικεφαλής ομάδας καλλιτεχνών ζωγράφησε και το πανόραμα των «Ιεροσολύμων κατά την ημέρα της Σταύρωσης» (περί το 1883) στο Quebec (St Anne de Beaupre).

Salvator ROSA
Arenello 1615 – Ρώμη 1673

Ζωγράφος, χαράκτης. Ήταν μαθητής του Francesco Fracanzano και επηρεάστηκε από τον Caravaggio και τον κύκλο του, καθώς και από το Ρεαλισμό του Ribera. Από το 1635 έζησε και εργάστηκε στη Ρώμη, εκτός από μια επταετή παραμονή στη Φλωρεντία (1640–1649). Ζωγράφησε σκηνές μάχης και ναυμα-

χίες, τοπία και προσωπογραφίες. Επίσης ασχολήθηκε με τη μουσική, την ποίηση και τη λογοτεχνία, γράφοντας σάτιρες.

Συμεών ΣΑΒΒΙΔΗΣ

Τοκάτ (Ευδοκιμούπολη) Πόντου 1859 – Αθήνα 1927

Ζωγράφος. Σπούδασε στο Σχολείο των Τεχνών στην Αθήνα (1878–1880) και συνέχισε με υποτροφία στην Ακαδημία Εικαστικών Τεχνών του Μονάχου, όπου και εγκαταστάθηκε μόνιμα, κάνοντας ελάχιστα μόνο ταξίδια στην Ελλάδα. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απόψεις του για το χρώμα, καθώς γρήγορα ξεφεύγει από το γερμανικό ακαδημαϊσμό και υιοθετεί τα τεχνάσματα των υπαίθριστων.

Νίκος ΣΑΧΙΝΗΣ

Θεσσαλονίκη 1920 – Θεσσαλονίκη 1989

Ζωγράφος. Σπούδασε στο Οικονομικό Τμήμα της Νομικής του Α.Π.Θ. και στη συνέχεια ζωγραφική και γραφικές τέχνες κοντά σε επιφανείς Έλληνες και Αμερικανούς ζωγράφους. Το 1971 ανέλαβε την έδρα Ελεύθερου Σχεδίου στην Πολυτεχνική Σχολή του Α.Π.Θ. Συνεργάστηκε με το Κ.Θ.Β.Ε. ως σκηνογράφος και ενδυματολόγος.

Γαβριέλλα ΣΙΜΩΣΙ

Πύργος Ηλείας 1926

Γλύπτρια. Σπούδασε αρχικά στην Α.Σ.Κ.Τ. και συνέχισε με υποτροφία στη Σχολή Διακοσμητικών Τεχνών στο Παρίσι, κοντά στον Ossip Zadkin. Από το 1954 είναι μόνιμα εγκατεστημένη στο Παρίσι. Την απασχολεί ο επαναπροσδιορισμός της λειτουργίας των γλυπτικών μορφών και ξεκινά από την «ανακύκλωση» της κλασικής εικόνας της αρχαίας πλαστικής.

Ζωή ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ

Καλαμάτα 1931

Ζωγράφος. Σπούδασε με υποτροφία στην Α.Σ.Κ.Τ. με δασκάλους τους Γ. Μόραλη και Σ. Παπαλουκά. Ασχολείται με το τοπίο και την προσωπογραφία, στα οποία συνδυάζει στοιχεία της art nouveau και του νεορεαλισμού. Μέλος της Fédération Internationale Culturelle Féminine.

Chaim SOUTINE

Smilovitch 1894 – Παρίσι 1943

Ζωγράφος. Σπούδασε αρχικά στη Σχολή Καλών Τεχνών του Wilno (1910) και αργότερα με την υποστήριξη ενός μαικίνα στην École des Beaux-Arts του Παρισιού (1913). Ανήκει στη λεγόμενη École de Paris, στην ομάδα των καλλιτεχνών εβραϊκής καταγωγής που ζουν στο Παρίσι στις αρχές του αιώνα, και συν-

δέεται με τον Α. Modigliani. Η μελαγχολία και η απαισιοδοξία του αποτυπώνονται στη ζωγραφική επιφάνεια μέσω των ασταθών περιγραμμάτων και των εξπρεσιονιστικών χρωμάτων.

Ιωάννα ΣΠΗΤΕΡΗ-ΒΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Σμύρνη 1920

Γλύπτρια. Παρακολούθησε μαθήματα στη Φιλοσοφική και Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και στην Α.Σ.Κ.Τ. με δάσκαλο τον Μ. Τόμπρο (1947–1952). Προτού εγκατασταθεί στην Αθήνα, έζησε στη Βενετία και στο Παρίσι. Ανήκει στη δυναμική γενιά των Ελλήνων καλλιτεχνών της μεταπολεμικής διασποράς. Η δουλειά της κινείται στο χώρο της μη παραστατικής γλυπτικής. Χρησιμοποιεί φόρμες από ξύλο, πλέξι γκλάς ή χάλυβα, τις οποίες συνδέει κλιμακωτά και συμπληρώνει με έντονα χρώματα.

Γιάννης ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Πύλος 1912 – Αθήνα 1990

Ζωγράφος. Σπούδασε στην Α.Σ.Κ.Τ. με δασκάλους όπως ο Σ. Βικάτος και ο Ο. Αργυρός (1933–1938). Συνέχισε τις σπουδές του στην École des Beaux-Arts του Παρισιού και σε ελεύθερες σχολές (1938–1940). Το 1960 κέρδισε το πρώτο βραβείο της Unesco. Υπήρξε πρωτοπόρος της αφαίρεσης στην Ελλάδα.

Γεράσιμος ΣΤΕΡΗΣ (Σταματελάτος)

Κεφαλλονιά 1895 – Νέα Υόρκη 1987

Ζωγράφος. Σπούδασε στην Α.Σ.Κ.Τ. με δάσκαλο τον Γ. Ιακωβίδη (1915–1917) και συνέχισε τις σπουδές του με υποτροφία στο Παρίσι (1927–1930). Ταξίδεψε για πολλά χρόνια στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης και εγκατέλειψε την Ελλάδα οριστικά το 1936, για να εγκατασταθεί πλέον στην Αμερική, όπου και άλλαξε υπηκοότητα. Ελάχιστες είναι οι πληροφορίες που σώζονται για τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής του. Στα έργα του επικρατεί το ονειρικό στοιχείο του χαμένου παρελθόντος.

Δημοσθένης ΣΩΤΗΡΟΥΔΗΣ

Πετρωτά Έβρου 1941

Γλύπτης. Σπούδασε στην Ελεύθερη Σχολή Καλών Τεχνών και στην Κρατική Ακαδημία Εικαστικών Τεχνών της Στουτγάρδης (1965–1971). Ζει και εργάζεται στην Καβάλα.

Μανόλης ΤΖΟΜΠΑΝΑΚΗΣ

Κρήτη 1943

Γλύπτης. Σπούδασε γλυπτική και διακόσμηση στις Σχολές Καλών Τεχνών της Φλωρεντίας και της Ρώμης (1961–1967). Ανέλαβε επιμελητής της έδρας της γλυ-

πτικής στη Σχολή Καλών Τεχνών της Ρώμης (1967–1971). Από το 1963 ζει και εργάζεται στη Ρώμη και πρόσφατα στην Κρήτη.

TORII Kiyonobu
1664 – 1729

Από τους διασημότερους ιάπωνες ζωγράφους και χαράκτες. Μαθητής του πατέρα του Κιγιομότο. Ασχολήθηκε ιδιαίτερα με προσωπογραφίες καλλιτεχνών του θεάτρου Καμπούκι. Οι επινοήσεις του εκτιμήθηκαν πολύ και το έργο του δημιούργησε σχολή.

Θάνος ΤΣΙΓΚΟΣ
Ελευσίνα 1914 – Αθήνα 1965

Ζωγράφος. Σπούδασε αρχιτεκτονική στο Ε.Μ.Π. (1931–1936). Το 1948 εγκαταστάθηκε στο Παρίσι και

αφοσιώθηκε αποκλειστικά στο θέατρο και τη ζωγραφική. Το 1961 επέστρεψε στην Αθήνα. Αντλεί τα θέματά του από τον κόσμο γύρω του και τα αντιμετωπίζει με αφαιρετική διάθεση.

Θάλεια ΦΛΩΡΑ–ΚΑΡΑΒΙΑ
Σιάτιστα Κοζάνης 1871 – Αθήνα 1960

Ζωγράφος. Σπούδασε στο Ζάππειο Παρθεναγωγείο και συνέχισε τις σπουδές της στο Μόναχο (1895–1898) με δάσκαλο τον Γ. Ιακωβίδη. Ταξίδεψε στην Κωνσταντινούπολη, το Παρίσι και την Αλεξάνδρεια, όπου ίδρυσε καλλιτεχνική σχολή. Πήρε μέρος στις επιχειρήσεις του ελληνικού στρατού στους Βαλκανικούς Πολέμους του 1912–1913, αποτυπώνοντας τις εντυπώσεις της σε πίνακες και σχέδια.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

σελ. 50–51: Απόσπασμα από κείμενο του Πάνου Βαλσαμάκη από το βιβλίο Πάνος Βαλσαμάκης, έκδοση Τελλογλείου Ιδρύματος, Θεσσαλονίκη 1982.

σελ. 52–53: Τμήματα του κειμένου της Αλίκης Τέλλογλου «Μια φορά κι έναν καιρό... Ο Λουκάς Βενετούλιας», από τον κατάλογο της έκθεσης Λουκάς Βενετούλιας (1930–1984) στο Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο (Δεκέμβριος 1985–Ιανουάριος 1986), Θεσσαλονίκη 1985.

σελ. 54–55: Από κείμενο του Χρύσανθου Χρήστου στο βιβλίο Ο ζωγράφος Όμηρος Γεωργιάδης, έκδοση Τελλογλείου Ιδρύματος, Θεσσαλονίκη 1981.

σελ. 55–56: Απόσπασμα από συνέντευξη του Ν. Σαχίνη στην Ε. Λαζαρίδου, στις 10 Μαρτίου 1988 για τον ραδιοφωνικό σταθμό Μακεδονίας της ΕΡΤ1, με αφορμή την έκθεσή του στην γκαλερί Ειρμός και θέμα «Ν. Σαχίνης. Σαράντα χρόνια στον χώρο της ζωγραφικής». Περιλαμβάνεται στο βιβλίο της Α. Γουλάκη–Βουτυρά Νίκος Σαχίνης, έκδοση του Τελλογλείου Ιδρύματος, Θεσσαλονίκη 1996 (σελ. 98)

σελ. 57–59: Το κείμενο του Γ. Σεφέρη γράφτηκε μετά από παράκληση του Διαμαντή για να συνοδεύσει τον κατάλογο μιας έκθεσής του στο Commonwealth Institute στο Λονδίνο. Εδώ αναδημοσιεύεται από το βιβλίο Αδαμάντιος Διαμαντής & Γιώργος Σεφέρης, Αλληλογραφία 1953–1971, φιλολογική επιμέλεια Μ. Πιερής, Αθήνα 1985. Ευχαριστούμε τις εκδόσεις «στιγμή» και τον επιμελητή της έκδοσης για την παραχώρηση της άδειας δημοσίευσης.

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

A B Γ Δ
E ΣΤ
Ζ Η
Θ Ι ΙΑ
ΙΒ ΙΓ
ΙΔ ΙΕ ΙΣΤ

Διάταξη εξωφύλλου: Π. Χριστοδούλου

Εικονίζονται κατά σειρά:

- A: Α. Αστεριάδης Ελαιώνας λάδι σε μουσαμά, 0,59×0,80 μ. (TIT1999.203)
B: Ι. Σπητέρη Ανιόντα παράλληλα κατασκευή από ξύλο, 2,25×2,46×1,8 μ. (TIT1999.70)
Γ: Κύαθος με διάκοσμο famille rose. Κίνα, πορσελάνη δυναστείας Ching, τέλη 18^{ου} αι. (TIT1999.661)
Δ: Διακοσμητικός δίσκος, Ιαπωνία, πορσελάνη Satsuma, τέλη 19^{ου} αι. (TIT1999.687)
E: Δ. Ζωγράφος(;) Η μάχη της Αλαμάνας, αυγοτέμπερα σε ξύλο, 0,40×0,815 μ. (TIT1999.517)
ΣΤ: Μ. Αξελός, Ερείπια, παστέλ σε χαρτί, 0,225×0,315 μ. (TIT1999.199)
Ζ: Α. Διαμαντής, Ο Κόσμος της Κύπρου (τρίτο τμήμα), μικτή τεχνική, 1,75×17,76 μ. (TIT1999.006)
Η: Όψη του Τελλογλείου Ιδρύματος
Θ: Ν. Εγγονόπουλος, Οι Αδιάφθοροι, λάδι σε μουσαμά, 1967, 0,55×0,45 μ. (TIT1999.176)
Ι: Κ. Ξενάκης, Γεωχημεία, ακρυλικό σε μουσαμά, διαμ. 0,50 μ. (TIT1999.185)
ΙΑ: Ό. Γεωργιάδης, 66/195, μικτή τεχνική, 1966, 1,22×1,90 μ. (TIT1999.227)
ΙΒ: Εσωτερική άποψη του κτιρίου του Τελλογλείου Ιδρύματος
ΙΓ: Γ. Σπυρόπουλος, Το παλάτι της Κλυταιμνήστρας, λάδι σε χαρτόνι, 1958, 0,675×0,99 μ. (TIT1999.212)
ΙΔ: Ν. Καντουνής, Αρχιερέας, λάδι σε μουσαμά, 1,02×0,76 μ. (TIT1999.26)
ΙΕ: Γ. Γουναρόπουλος, Μορφές, μικτή τεχνική, 1973, 0,72×0,99 μ. (TIT1999.629)
ΙΣΤ: Γ. Σίμωσι, Αθηνά, μπρούντζος, 1970, 0,42×0,23×0,14 μ. (TIT1999.855)

Οπισθόφυλλο: Π. Βαλσαμάκης, Άλογο, κεραμικό γλυπτό, 0,19×0,17×0,06 μ. (TIT1999.646)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Γ. Κατσάγγελος (εξώφυλλο: Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, ΙΕ, σελ. 8, 18, 21 [4], 22[1, 3], 27, 28–29, 31, 32, 33, 34, 38, 41, 44, 45, 46, 47, 49, 54, 56, 57, 58–60, 61, 63, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 81 [άνω], 83, 84, οπισθόφυλλο)
Ι. Κυριακίδης (σελ.16)
Μ. Παπούς (σελ. 19)
Γ. Πούπης (εξώφυλλο: Η, ΙΒ, σελ.14)
Γ. Σκιαδαρέσης (εξώφυλλο: Α, ΣΤ, Θ, Ι, ΙΑ, ΙΓ, ΙΔ, ΙΣΤ, σελ. 10, 20, 21[1–3], 22[2], 24, 25, 26, 30, 35, 36, 37, 39, 40, 42,, 43, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 62, 64, 65, 66, 67, 80, 81 [κάτω], 82)

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟ
Υ ΤΕΛΛΟΓΛΕΙ
ΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟ
Σ ΣΥΛΛΟΓΕΣ Κ
ΑΙ ΔΩΡΕΕΣ ΤΥ
ΠΩΘΗΚΕ ΤΟΝ
ΝΟΕΜΒΡΙΟ Τ
ΟΥ 1999 ΣΤΟ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙ
Ο ΤΟΥ ΑΘΑΝΑ
ΣΙΟΥ Α. ΑΛΤΙΝ
ΤΖΗ ΣΕ ΧΙΛΙΑ
ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑ
ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΣΕ
ΧΑΡΤΙ 170 ΓΡ
ΑΜΜΑΡΙΩΝ IL
LUSTRATION
ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙ
ΡΙΑ ΤΗΣ ΟΜΩ
ΝΥΜΗΣ ΕΚΘΕ
ΣΗΣ ΠΟΥ ΟΡΓ
ΑΝΩΝΕΤΑΙ ΣΤ
Ο ΚΤΙΡΙΟ ΤΟΥ
ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ Α
ΠΟΤΗΝ 5Η ΔΕ
ΚΕΜΒΡΙΟΥ 19
99 ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ
23Η ΑΠΡΙΛΙΟ
Υ 2000

ISBN 960-243-352-3